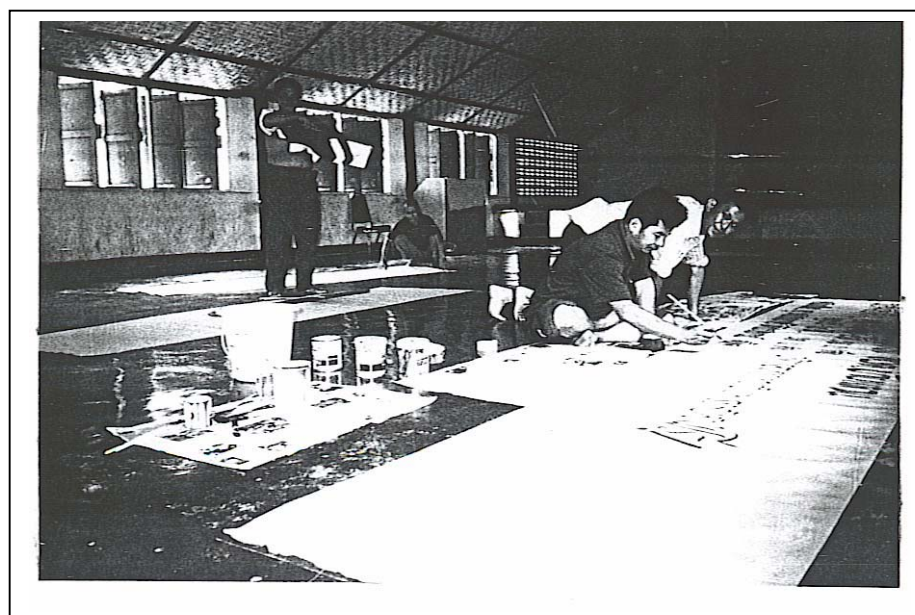

รูปภาพที่ 3.4 คณะกรรมการร่วมกันปรับปรุงยกพื้น เพื่อเป็นพื้นสำหรับเด็ก

รูปภาพที่ 3.5 คณะกรรมการร่วมกันเขียนป้ายประชาสัมพันธ์ศูนย์พัฒนาเด็กทำบุญเรื่อง

รูปภาพที่ 3.6 พระสงฆ์เจิมป้ายเปิดศูนย์พัฒนาเด็กทำบุญเรื่อง วันที่ 4 พฤศจิกายน 2547

รูปภาพที่ 3.7 กลุ่มผู้สูงอายุในหมู่บ้านร่วมทำบุญวันเปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำหมู่บ้าน

รูปภาพที่ 3.8 คณะกรรมการศูนย์ฯ ประชุมร่วมกับอบต.บ้านแหวน
เพื่อวางแผนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก

รูปภาพที่ 3.9 ประธานคณะกรรมการศูนย์ฯ ประชุมผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจ

6.2 ระยะที่ 2 ช่วงการบูรณาการการจัดการศึกษากับกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ในระยะเวลาวิจัยนี้ เป็นช่วงที่คณะผู้วิจัยได้นำกระบวนการวิจัยเข้าสู่การบูรณาการการเรียนการสอน ในภาคเรียนที่ 2 / 2545 ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาโอกาส ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จำนวน 2 หมู่เรียน (กฐ.43ค.4 PS1 และ กฐ.43ค.4 PS2) จำนวน 67 คน ในส่วนของการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในกลุ่มดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมโดยยึดแนวการสอนตามที่หลักสูตรกำหนด แต่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับอาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย) ทุกขั้นตอน ทั้งที่เป็นกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตั้งแต่เริ่มการเรียนการสอน ซึ่งกิจกรรมสำคัญในกระบวนการวิจัยตลอดภาคเรียน รวม 18 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 กิจกรรมการปฐมนิเทศและการวางแผนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (วิเคราะห์ตนเอง)

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวนประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก
- (2) เพื่อให้นักศึกษาได้นำเสนอสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้
- (3) เพื่อให้นักศึกษาได้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอน

2) วิธีการดำเนินกิจกรรม

ผู้สอนได้เริ่มกิจกรรมโดยเน้นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาวางแผนแบบมีส่วนร่วม โดยผ่านกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม ดังนี้

- 1) ผู้สอนได้ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 – 6 คน ร่วมกันระดมความคิดในประเด็นที่นักศึกษา คิดว่าในรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะได้เรียนเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งจากให้ร่วมกันระดมความคิดแล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน พอสรุปได้ดังนี้

- (1) จิตวิทยาพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย
- (2) การอบรมเลี้ยงดูเด็กแต่ละวัย
- (3) การจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็กในแต่ละวัย
- (4) การแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก
- (5) ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็ก

- 2) นักศึกษาร่วมกันอภิปรายในประเด็น (ข้อมูลที่ได้ในกิจกรรมข้อที่ 1) ถ้าหากนักศึกษาไม่ได้ศึกษาสิ่งที่จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง

- (1) ต่อตนเอง ในฐานะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย
- (2) ต่อเด็ก

(3) ต่อชุมชนและสังคม

ซึ่งหัวข้อที่จะให้นักศึกษา มีเปิดอภิปรายในกลุ่มย่อย ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกมา 1 ประเด็น จากประเด็นที่ได้จากกิจกรรมที่ 1 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “พัฒนาการเด็กแต่ละวัย” หากไม่ได้ศึกษาจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง

ผลต่อนักศึกษา (ตนเอง)

- (1) ทำให้ไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย
- (2) ทำให้จัดกิจกรรมในการพัฒนาเด็กไม่สอดคล้องตามวัย
- (3) เขียนแผนการสอนได้ไม่มีประสิทธิภาพ
- (4) ไม่เข้าใจพฤติกรรมเด็ก
- (5) ประเมินพัฒนาการเด็กไม่ถูกต้อง
- (6) ฯลฯ

ผลต่อเด็ก

- (1) เด็กจะได้รับการพัฒนาการไม่เหมาะสมตามวัย
- (2) เด็กจะได้รับการปฏิบัติจากครูไม่เหมาะสม เพราะไม่เข้าใจในการพัฒนาการของเด็ก
- (3) พ่อ แม่ ครูไม่เข้าใจเด็ก
- (4) เด็กจะถูกบังคับให้ปฏิบัติกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัย
- (5) ฯลฯ

ชุมชนและสังคม

- (1) เด็กในชุมชน / สังคมได้รับการพัฒนาไม่เต็มศักยภาพ
- (2) ประเทศชาติจะได้เด็กที่ไม่มีคุณภาพเต็มที่

2.3 หลังจากนั้น ผู้สอนนำเสนอขอบข่ายรายวิชา (Course description) ตามที่หลักสูตรกำหนดให้นักศึกษาพิจารณาควบคู่ไปกับหัวข้อที่นักศึกษาคิดว่าจะได้เรียนในกิจกรรมที่ 1 แล้วร่วมกันวิเคราะห์ตนเองในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) หัวข้อเนื้อหาใดบ้างที่นักศึกษายังมีความเข้าใจไม่ชัดเจน
- 2) หัวข้อเนื้อหาใดที่ควรจัดให้มีการเรียนรู้เพิ่มเติม
- 3) หัวข้อเนื้อหาใดที่นักศึกษาต้องการเรียนรู้เป็นพิเศษ

ซึ่งจากการทำกิจกรรมในช่วงดังกล่าว พบว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้นมาก ได้ถามผู้สอนว่า “หากบอกแล้วไม่มีในหลักสูตร จะได้เรียนหรือไม่” ผู้สอนตอบว่า “ถ้าหากเป็นส่วนที่เชื่อมโยงก็จะจัดให้เรียน” ซึ่งหลังจากทำกิจกรรมในช่วงดังกล่าว ผู้สอนได้นำเสนอแนะจากนักศึกษาทั้ง 2 ห้อง มาสรุปได้ดังนี้

หัวข้อที่ยังคลุมเครือไม่ชัดเจน ได้แก่

- (1) แนวคิดและทฤษฎีของนักจิตวิทยาพัฒนาการเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก (หน่วยที่ 2)
- (2) ลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมและบุคลิกภาพ (หน่วยที่ 3)
- (3) กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนที่ควรจัด เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย (หน่วยที่ 7)
- (4) การแนะนำผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (หน่วยที่ 8)

หัวข้อที่ควรจัดให้มีการเรียนรู้เพิ่มเติม

- (1) การนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัย
- (2) การจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย
- (3) วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
- (4) กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนที่ควรจัด เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย
- (5) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับเด็กปฐมวัย
- (6) ทฤษฎีที่เหมาะสมและควรนำมาใช้กับเด็กปฐมวัยมากที่สุด
- (7) ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เรียนรู้จากสภาพจริง (การศึกษาภาคปฏิบัติ)

หัวข้อที่นักศึกษาต้องการเรียนรู้เป็นพิเศษ

- (1) แนวคิดและทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย
- (2) ความต้องการ ความสนใจและการเล่นของเด็กปฐมวัย
- (3) การแนะนำผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
- (4) สิทธิเด็กในสภาพสังคมปัจจุบัน

จากข้อสังเกตพบว่า หัวข้อต่าง ๆ ที่นักศึกษาร่วมกันเสนอนั้น ส่วนหนึ่งไม่ได้ระบุไว้ในขอบข่ายเนื้อหาของรายวิชา แต่พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่มีผลต่องานด้านการพัฒนาเด็กเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้สอนและนักศึกษาได้ร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่ว่า ถ้าได้เรียน / ศึกษา ในประเด็นเหล่านี้แล้ว จะได้อะไร ใครเป็นผู้ได้ เด็กได้อะไร และท้ายสุดชุมชนและสังคมจะได้อะไร สุดท้ายก็ได้ข้อยุติว่า สมควรจะได้สอดแทรกหัวข้อเหล่านี้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชานี้ แต่จะจัดอย่างไร มากน้อยแค่ไหน ก็จะมาร่วมกันพิจารณาวางแผนในครั้งต่อไป ผู้สอนได้มอบให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มช่วยกันไปวางแผนล่วงหน้าว่าเนื้อหา

สาระในแต่ละหัวข้อที่จะเรียนกันในรายวิชานี้ จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง ให้มานำเสนอในสัปดาห์ต่อไป โดยผู้สอนได้แจ้งให้นักศึกษาทราบว่า จากการที่นักศึกษามีความประสงค์จะเรียนรู้จากสภาพจริงนั้น ในรายวิชานี้ มีความเป็นไปได้สูง เพราะจะมีงบจาก สกว. มาช่วยสนับสนุนในการลงศึกษาชุมชนในระดับหนึ่ง ให้นักศึกษาไปเตรียมวางแผนมาว่า เนื้อหาสาระใด น่าจะศึกษาจากสภาพจริงได้บ้าง

3) ระยะเวลาดำเนินการ

7 พฤศจิกายน 2545 กฐ.43.ค4.PS1

8 พฤศจิกายน 2545 กฐ.43.ค4.PS2

4) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส
จำนวน 67 คน อาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย)

5) สถานที่และเวลา

ชั้นเรียนปกติ

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

จากการดำเนินกิจกรรมนี้ ได้มีผลลัพธ์ที่สำคัญดังนี้

(1) นักศึกษาได้ทบทวนประสบการณ์เดิมของตนเอง

(2) นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดและสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้

ในรายวิชา

(3) นักศึกษาและผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์ข้อบ่งชี้เนื้อหา การจัดการเรียนร่วมกัน

(4) ผู้สอนได้ข้อมูลของเนื้อหา หัวข้อที่นักศึกษามีประสบการณ์เดิม ความสนใจ ความต้องการที่จะเรียนรู้ในรายวิชา

6.2.2 วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1) วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาและผู้สอน วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน

2) วิธีการดำเนินกิจกรรม

สำหรับกิจกรรมที่ 2 เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 1 โดยนำข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมที่ 1 มาทำการวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมดังนี้

(1) นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนได้ร่วมกันจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน โดยนำสาระเนื้อหาในส่วนที่นักศึกษาเสนอมาและข้อบ่งชี้สาระที่กำหนดไว้ใน หลัก

สูตรกลาง มีส่วนร่วมพิจารณาโดยบูรณาการเนื้อหาที่สอดคล้องไว้ด้วย ซึ่งสรุปขอบข่ายเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออกเป็นหน่วยดังนี้

(2) หลังจากได้หน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรมที่จะเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละหัวข้อสาระของแต่ละหน่วย และเนื่องจากนักศึกษาได้รับทราบล่วงหน้าว่าจะได้มีโอกาสศึกษาในสภาพจริงด้วย จึงร่วมกันพิจารณารูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะระบุในแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้สอน ในประเด็นของสาระการเรียนรู้ รูปแบบกิจกรรม เวลา สถานที่และงบประมาณ จึงได้ข้อสรุปของแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนี้

ส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงของการเรียนในชั้นเรียนตามปกติในเวลาปกติ และช่วงของการเรียนนอกชั้นเรียน

3) ระยะเวลาดำเนินการ

14 พฤศจิกายน 2545 กฐ.43.ค4.PS1

15 พฤศจิกายน 2545 กฐ.43.ค4.PS2

4) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส
จำนวน 67 คน อาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย)

5) สถานที่และเวลา

ชั้นเรียนปกติ

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- (1) นักศึกษาและผู้สอนได้ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอน
- (2) นักศึกษาเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเองในการมีส่วนร่วม
- (3) ได้แผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

6.2.3 กิจกรรมการประเมินผู้เรียน / เรียนรู้อดีต – ปัจจุบันของการพัฒนาเด็ก

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อประเมินผลนักศึกษาก่อนเรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานการพัฒนาเด็ก
- (2) เพื่อทราบแนวคิดและสภาพปัจจุบันของการพัฒนาเด็ก

2) ระยะเวลาดำเนินการ

21 พฤศจิกายน 2545 กฐ.43.ค4.PS1

22 พฤศจิกายน 2545 กฐ.43.ค4.PS2

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส
จำนวน 67 คน อาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ชั้นเรียนปกติ

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

(1) ประเมินผลนักศึกษาก่อนเรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานการพัฒนาเด็ก
โดยใช้ข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 50 ข้อ เนื่องจากนักศึกษามัธยมศึกษาได้ผ่านการเรียน
การสอนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กมาบ้างแล้ว ในช่วงของการศึกษาในชั้นปีที่ 1 และ 2

(2) นักศึกษาแบ่งกลุ่มอภิปรายในประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้

(2.1) ความสำคัญของการพัฒนาเด็ก

(2.2) สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก

(2.2.1) นโยบายของรัฐ

(2.2.2) สภาพปัจจุบัน / ปัญหาที่พบ

(2.2.3) บทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ

(3) ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาสรุปผลการอภิปราย

(4) นักศึกษาและผู้สอนร่วมกันสรุปและเสนอแนวคิดด้านการพัฒนาเด็ก

6) ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

(1) นักศึกษาได้ทราบผลการประเมินตนเองก่อนเรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน
ฐานการพัฒนาเด็ก

(2) นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็ก

(3) นักศึกษาได้นำเสนอแนวคิดและร่วมกันสะท้อนสภาพปัจจุบัน /
ปัญหาของการพัฒนาเด็กในประเทศ

6.2.4 กิจกรรมการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนารเด็ก

1) วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลักการทฤษฎีที่
เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก

(2) เพื่อให้ นักศึกษาได้ศึกษาความสนใจ ความต้องการ พัฒนาการเด็ก
แต่ละวัย ในสถานการณ์จริง

(3) เพื่อให้ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล
แต่ละช่วงวัยในสถานการณ์จริง

2) ระยะเวลาดำเนินการ

28 พฤศจิกายน 2545 กฐ.43.ค4.PS1

29 พฤศจิกายน 2545 กฐ.43.ค4.PS2

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส
จำนวน 67 คน อาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ชั้นเรียนปกติ

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

(1) นักศึกษาและผู้สอนร่วมกันทบทวนแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่
เกี่ยวกับการพัฒนาการเด็ก

(2) นักศึกษา ศึกษาวิดีโอทัศน์เรื่อง “การพัฒนาการเด็ก”

(3) หลังจากการศึกษาวิดีทัศน์แล้ว ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันอภิปราย
สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเด็ก เช่น

(3.1) ความหมาย ความสำคัญของการพัฒนาการ

(3.2) ปัจจัยของการพัฒนาการ

(3.3) ธรรมชาติของการพัฒนาการ

(3.4) พัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย

(4) ผู้สอนมอบหมายงานให้นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล
โดยการสังเกตพฤติกรรมเด็กรายบุคคล ณ โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียด
ดังนี้

(4.1) ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล
ณ โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 1 – 25 ธันวาคม 2545 ตามประเด็นดังต่อไปนี้

(4.1.1) เลือกเด็กอายุ 1 – 6 ปี จำนวน 1 คน

(4.1.2) ติดต่อประสานครูประจำชั้นขอศึกษาพฤติกรรมเด็ก

(4.1.3) หัวข้อที่จะสังเกต

(4.1.3.1) พัฒนาการเด็ก 4 ด้าน

(4.1.3.2) ความสนใจ

(4.1.3.3) ความต้องการ

(4.1.3.4) ประวัติส่วนตัว

(4.1.3.5) ข้อมูลที่จำเป็น

(4.1.4) การสังเกตให้ใช้แบบการสังเกตที่เคยศึกษามาในราย
วิชาการประเมินพัฒนาการประกอบ

(4.1.5) รวบรวมข้อมูลนำเสนอเป็นรูปเล่มรายงาน
ในวันที่ 26 ธันวาคม 2545 กฐ.43.ค4.PS1
27 ธันวาคม 2545 กฐ.43.ค4.PS2
(ในชั่วโมงเรียนปกติ)

6) ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

- (1) นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ
การพัฒนาเด็กได้ชัดเจนและถูกต้องขึ้น
- (2) นักศึกษาได้ลงฝึกปฏิบัติการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล
ในสถานการณ์จริง

6.2.5 ความตระหนักสำนึกชุมชน

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทราบถึงความสำคัญ ศักยภาพของชุมชนและ
ความต้องการของชุมชน
- (2) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทราบถึงสภาพปัญหาของการพัฒนาเด็กในชุมชน
- (3) เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในสำนึกชุมชนเบื้องต้น
- (4) เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ
ศึกษา

2) ระยะเวลาดำเนินการ

11 ธันวาคม 2545 เวลา 09.00 – 12.00 น.

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศรีวิชัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส
จำนวน 67 คน วิทยากรชุมชน ได้แก่ นายสมบุญ รอดรู้ นายบุญศรี บัวเงิน นายอินพัน พันธุรักษา
และอาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ห้อง 8/1 ศักดิ์วิทยบริการ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

- (1) เชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชน

เนื่องจากผู้สอนมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาจิตสำนึกชุมชนให้นักศึกษาที่จะร่วมโครงการ จึงพยายามที่จะใช้เวลาก่อนการจัดกิจกรรมการศึกษาชุมชนของนักศึกษา จัดสภาพการณ์กระตุ้นให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของชุมชนในระดับหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมนี้ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทำความรู้จักชุมชน เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความต้องการของชุมชน ซึ่งผู้สอนได้เชิญผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนสภาพของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาเด็กที่เป็นอยู่ในอดีตและปัจจุบัน ให้นักศึกษาได้รับรู้และร่วมกันเรียนรู้ โดยผ่านการอภิปราย ในกิจกรรมนี้ได้ดำเนินการในวันที่ 11 ธันวาคม 2545 ผู้สอนได้เชิญนายสมบูรณ์ รอบรู้ ประธานอบต.บ้านแหวน และเป็นผู้ช่วยนักวิจัยในโครงการนี้ด้วย มาบรรยายในหัวข้อ **“สภาพปัจจุบันและความต้องการกับการพัฒนาเด็ก”**

นายอินทน์ พันธุรักษา ประธานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท้าวบุญเรือง ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ และเป็นผู้ช่วยนักวิจัยในโครงการนี้ด้วย บรรยายในหัวข้อ **“ชุมชนกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก”**

นายบุญศรี บัวเงิน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวนและกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท้าวบุญเรือง มาบรรยายในหัวข้อ **“ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็ก”**

ซึ่งรายละเอียดของการบรรยาย พอสรุปได้ดังนี้

นายสมบูรณ์ รอบรู้ ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน

ได้กล่าวถึงสภาพปัจจุบันของชุมชนและการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้มีการมองเห็นสภาพปัญหาของชาวบ้าน ว่ามีรายได้น้อย จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ และได้จัดการแก้ปัญหา โดยการเรียกชาวบ้านทั้งผู้มีรายได้น้อย ปานกลางและพอกิน มาพูดคุยแล้ว จึงเกิดการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กขึ้นมาดูแลเด็ก โดยชุมชนเป็นตัวยุช่วยเพื่อที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง แต่ก็มีบางรายที่ดิ้นรนที่จะนำลูกหลานของตัวเองออกไปเข้าโรงเรียนเอกชน และในปีนี้อีกได้มีการตั้งสภาอบต.ขึ้น เป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จากที่มีปัญหาขัดแย้งกันมากขึ้น ทางอบต.ก็ได้จัดเวทีประชาคมเรื่องการดูแลจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยขึ้นและก็ได้มีมติเห็นด้วยกันคือ การจัดศูนย์พัฒนาเด็กขึ้นเพื่อเป็นการช่วยผู้ปกครองทั้งในเรื่องทางการเงิน การดูแลเด็ก แต่ก็มีปัญหาตามมาคือ ผู้ปกครองไม่สนใจ นำเด็กของตนไปฝากไว้ที่ศูนย์ โดยไม่สนใจว่าพี่เลี้ยงจะดูแลเด็กยังงัยบ้าง ไม่พูดคุยกับพี่เลี้ยง เรื่องเด็กของตนเอง ทำให้การเลี้ยงเด็กจึงไม่เกิดประสิทธิภาพที่น่าพอใจ เพราะมีปัญหาตามามากมาย ทั้งด้านอาหาร นม เป็นเหตุที่ทำให้เกิดการพัฒนาการของเด็กที่ไปได้ช้าไม่สม่ำเสมอแตกต่างกันมากเกินไป

ได้สรุปเป็นองค์ความรู้

ปัญหาที่เกิดจากสภาพปัจจุบันของชุมชนและการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ

1. ประชาชนในชุมชนมีรายได้น้อย แต่ค่าใช้จ่ายมาก เนื่องจากเศรษฐกิจของไทยตกต่ำ
2. ประชาชนนำลูกหลานไปเข้าโรงเรียนเอกชน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายมาก
3. ประชาชนในตำบลมีความเชื่อว่าอบต.จัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานการจัดการศึกษา

มีการแก้ปัญหา

คือ มีการจัดตั้งเวทีประชาคม เพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อยและเพื่อจัดโรงเรียนให้เทียบเท่ากับเอกชน

นายอินทัน พันธรักษา ประธานศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง

ทำไมชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม

1. การต่อสู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่แพง เกี่ยวกับรายได้น้อย
2. ผู้ปกครองไม่ได้รับความเป็นธรรม มีการเก็บค่าเล่าเรียนแพง
3. พัฒนาการที่ไม่พึงประสงค์ของชุมชน สร้างคนเหมือนนกในกรง ออกไปหากินแล้วกลับมาหาที่เดิมเองไม่ได้
4. ทำงานอิสระไม่เป็น (งานนอกเหนืองาน)
5. ค่านิยมที่ผิด ๆ ในด้านเศรษฐกิจ
6. มีการแข่งขันทางด้านผู้ปกครอง
7. ผู้รับผิดชอบต้องเข้าใจการทำงาน
8. การทำงานบางอย่างต้องทำทันที

แนวทางในการพัฒนาที่ดี

1. ค้นหาความต้องการของชุมชนในทางที่พึงประสงค์ / ชุมชนเองควรค้นหาความต้องการของตนเอง
2. มีความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาแก่เด็ก
3. ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากชุมชนและอบต.
4. มีการพัฒนาทางด้านบุคลากรให้มีคุณภาพ

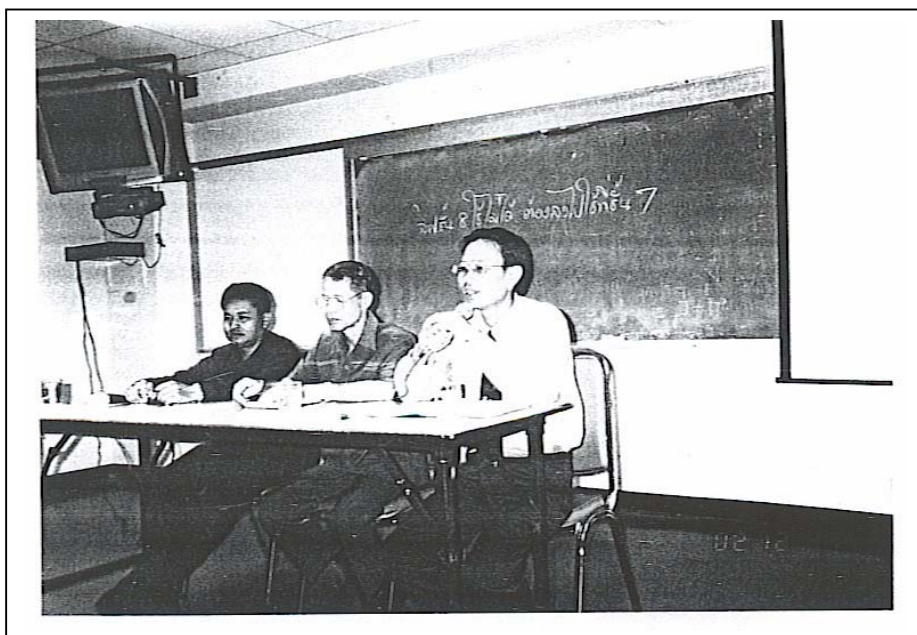
นายบุญศรี บัวเงิน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน

ได้กล่าวถึง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามาร่วมกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตั้งแต่โบราณมาแล้วนั้น ภูมิปัญญามีมากมายหลายอย่างที่เอาไว้อุเลเด็ก เช่น อดอ้อย คือ ไม่หัดเดินในสมัยเมื่อก่อน ซึ่งถ้าจะเทียบกับสิ่งของในปัจจุบันก็คือ รถเข็นนั่นเอง และการหัดพูด ค่ายาย ๆ ก่อนจะเป็นคำเดียว เช่น อ้า พ่อ แม่ ปะ เป็นคำที่เด็กจะพูดได้ก่อน เรียกได้ว่าชนิดติดปาก เลยก็ได้ ด้านจริยธรรม คือการแนะนำให้เด็กได้รู้จักปู่ ย่า ตา ยาย การยกมือไหว้ ถ้าหากปวดท้อง ก็จะใช้ปูเลยจ้ะที่ท้องของเด็ก และถ้าหากถูกยุงกัดก็จะใช้ขมิ้น

ดังนั้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนกลับมาใช้ในการดูแลเด็กในยุคปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นของที่มีคุณค่าอีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย เองไว้ ก่อนที่จะสูญหายไปหรือโดนต่างชาติเอาไปใช้หมด

หลังจากการบรรยายแล้ว ได้เปิดโอกาสให้ผู้บรรยายและนักศึกษาได้ซักถามในทุกประเด็น เช่น ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อการจัดการศึกษา การแก้ปัญหาในชุมชนและสภาพปัญหาในชุมชน เป็นต้น ปรากฏว่าในช่วงเวลาของการซักถามนั้น นักศึกษามีความกระตือรือร้นมาก จากการสอบถามพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะบอกว่า ปัญหาที่พูดคุยและซักถามนั้น เป็นปัญหาที่ตนเองไม่เคยคิดมาก่อนว่ามันคือปัญหา และก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาเด็ก และบางคนก็บอกว่าไม่น่าเชื่อว่าชุมชนจะมีความต้องการอย่างนี้ เพราะส่วนมาแล้วเราจะคิดกันเองเป็นส่วนใหญ่ว่า ชุมชนขาดเรื่องนี้ ต้องการเรื่องนี้ แต่พอมาฟังแล้ว ทำให้รู้ว่า สิ่งที่เราคิดบางครั้งก็ไม่ใช่สิ่งที่ชุมชนต้องการ จึงทำให้เกิดแนวคิดว่า ถ้าหากจะต้องลงไปทำงานในชุมชน ก็ต้องหาเวลาไปศึกษาถึงความต้องการของชุมชนจริง ๆ ให้ได้เสียก่อน ก่อนจะไปทำอะไรให้อีกประการหนึ่ง ทำให้ได้รู้ว่า ชุมชนนั้นมีความรู้อะไร อีกเยอะแยะมากมายที่เรายังไม่รู้ และถ้าหากเราลงไปศึกษาแล้ว เราน่าที่จะทำเอาความรู้เหล่านั้น มาใช้ประกอบได้ไม่มากนักน้อย และสิ่งที่นักศึกษาไม่ชอบและได้รับรู้จากกิจกรรมนี้คือ ได้รับทราบข้อมูลจากตัวแทนของชุมชนว่า มีหลายหน่วยงานได้ลงไปแจกจ่ายความรู้ของชุมชนแบบไม่ให้เกียรติชุมชน ซึ่งชุมชนหลาย ๆ ชุมชนมีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาเหล่านั้น

รูปภาพที่ 3.10 วิทยากรจากชุมชนร่วมบรรยายในชั้นเรียน
“ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กในชุมชนทำบุญเรื่อง
ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่”

6) ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

- (1) นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
- (2) นักศึกษาได้ทราบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กในชุมชน
- (3) นักศึกษาได้มองเห็นความสำเร็จของพลังชุมชน
- (4) เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษา กับบุคคลในชุมชน ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญก่อนที่นักศึกษาจะได้ลงพื้นที่ที่จะศึกษาชุมชนในกิจกรรมต่อไป

6.2.6 กิจกรรมฝึกทักษะการศึกษาชุมชนโดยเทคนิค F.S.C.

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทราบและฝึกทักษะการศึกษาชุมชน โดยใช้เทคนิค Future Search Conference (F.S.C)
- (2) เพื่อให้ให้นักศึกษาเรียนรู้การปฏิบัติตัวในขณะลงศึกษาชุมชน
- (3) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้เทคนิคการตั้งประเด็นคำถาม บันทึกข้อมูลในการศึกษาชุมชน

2) ระยะเวลาดำเนินการ

12 – 13 ธันวาคม 2545

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส จำนวน 67 คน วิทยากรชุมชน ได้แก่ อาจารย์วีระ คำวิเศษณ์ และอาจารย์ชไมมน ศรีสุรภัย และ อาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ห้องประชุม อาคารฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ตึก 29)

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

ก่อนที่จะให้นักศึกษาได้ลงปฏิบัติการในชุมชนจริง ๆ นอกจากจัดกิจกรรมพัฒนา “จิตสำนึกชุมชน” ซึ่งเปรียบเสมือนการพัฒนาจิตใจให้เกิดความพร้อมแล้ว พิเศษต่อไปก็คือ การพัฒนาสมอง โดยการมอบเครื่องมือในการปฏิบัติการให้ ดังนั้นในวันที่ 12 – 13 ธันวาคม 2545 ผู้สอนจึงได้เชิญวิทยากร 2 ท่าน คืออาจารย์วีระ คำวิเศษณ์ และอาจารย์ชไมมน ศรีสุรภัย ทั้ง 2 ท่านเป็นอาจารย์ประจำสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และเป็นวิทยากรแกนนำฝึกอบรม พัฒนาผู้นำ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักศึกษา โดยเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการการศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วมเทคนิค “การสร้างอนาคตร่วมกัน” (Future Search Conference) โดยมีขั้นตอนการฝึกอบรมดังนี้

1) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมนักศึกษาประเมินตนเอง (โดยใช้แบบประเมิน รายละเอียดภาคผนวก ก)

2) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม แบ่งออกเป็น 4 กิจกรรมย่อย ดังนี้

(1) กิจกรรมที่ 1 เป็นกิจกรรมในขั้นนำ เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมโดยใช้เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพื่อน ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันร้องเพลงพร้อมทำท่าทางประกอบเพลง

(2) กิจกรรมที่ 2 เป็นกิจกรรมสำรวจตัวเอง โดยใช้ชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงตัวเองและที่สัมพันธ์กับตัวเอง ได้มีการทำตารางสำรวจตัวเองตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งตารางออกเป็น 4 ช่วง คือ พ.ศ. 2524 – 2530, พ.ศ. 2531 – 2535, พ.ศ. 2536 – 2540, พ.ศ. 2541 – 2545 ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษ้อ่านสำรวจตัวเอง และบันทึกไปตามช่วง พ.ศ. ต่าง ๆ เป็นการปลูกความคิดให้เกิดขึ้น

(3) กิจกรรมที่ 3 เป็นกิจกรรมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในด้านต่าง ๆ โดยแบ่งกลุ่มช่วยกันระดมความคิด กลุ่มละประมาณ 10 คน ระดมความคิดด้านการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมและ

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แบ่งช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วง พ.ศ. 2524 – 2534 และ ช่วง พ.ศ. 2535 – 2545

(4) กิจกรรมที่ 4 เป็นกิจกรรมสุดท้ายมีชื่อกิจกรรมว่า “ทุกข์ของคน เชียงใหม่” เป็นการระดมความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับปัญหาของคนเชียงใหม่ และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอต่อที่ประชุมในรูปแบบที่ความคิด

6) ผลของการจัดกิจกรรม

หลังจากการจัดกิจกรรมและจากการวิเคราะห์แบบประเมินของนักศึกษาแล้ว ผู้สอนพบว่า ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษามีดังนี้

(1) นักศึกษาได้เทคนิคในการศึกษาชุมชน โดยเฉพาะเทคนิค F.S.C. (การศึกษาชุมชน โดยสร้างอนาคตร่วมกัน)

(2) นักศึกษาเข้าใจถึงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมชัดเจนขึ้น

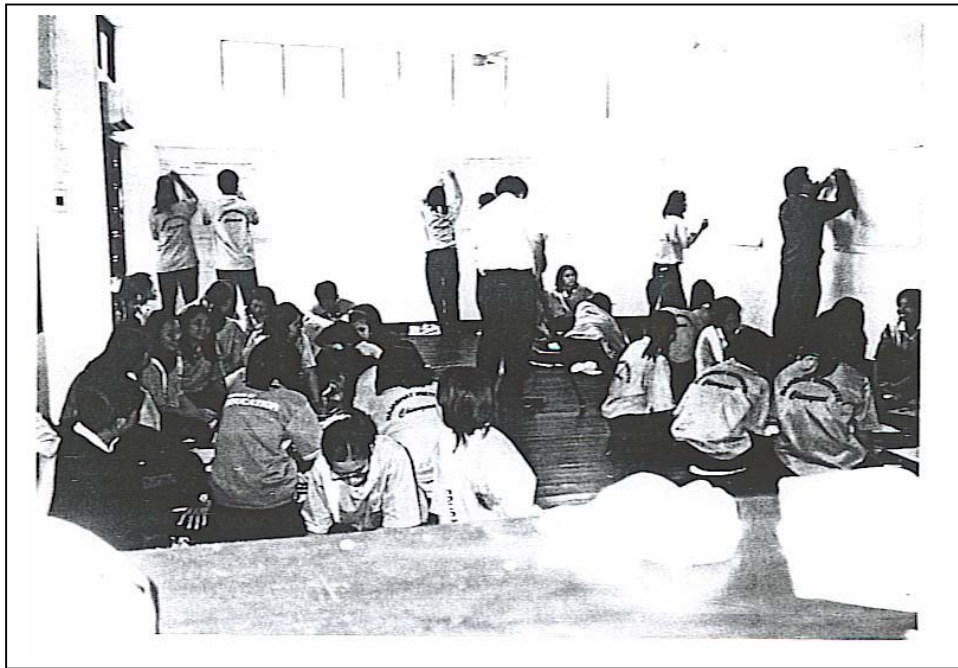
(3) นักศึกษาเรียนรู้การปฏิบัติตัวในขณะลงศึกษาชุมชน

(4) นักศึกษารู้เทคนิคการตั้งประเด็นคำถามและการจดบันทึกข้อมูล ในขณะลงศึกษาชุมชน

(5) นักศึกษามีทัศนคติที่ดีและมีความมั่นใจการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

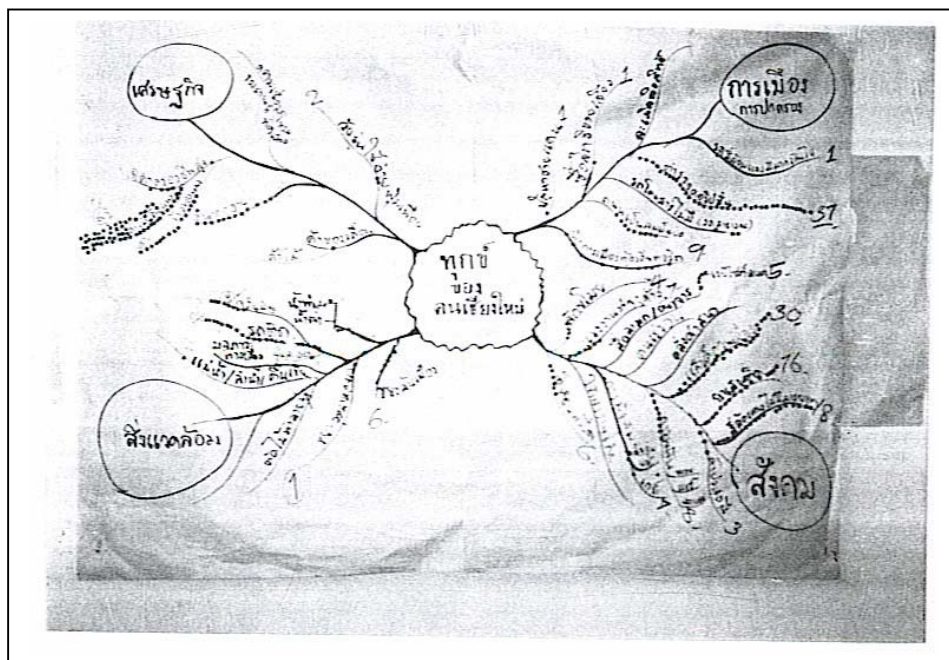
รูปภาพที่ 3.11 วิทยาการกระบวนการฝึกทักษะการศึกษาชุมชน โดยใช้เทคนิค F.S.C

รูปภาพที่ 3.12 กิจกรรมสำรวจความเปลี่ยนแปลงของประเทศตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

รูปภาพที่ 3.13 กิจกรรมขั้นสำรวจตนเอง

รูปภาพที่ 3.14 แผนที่ความคิด (Mind Mapping)

6.2.7 กิจกรรมเวทีเสวนาชาวบ้าน “ปัญหาการพัฒนาเด็กในชุมชนท้าวบุญเรือง”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบความต้องการ ปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก
- (2) เพื่อให้นักศึกษาได้เชื่อมโยงหลักการ ทฤษฎีในชั้นเรียนกับการลงฝึกปฏิบัติการในสถานการณ์จริง
- (3) เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในการทำงานร่วมกับชุมชน

2) ระยะเวลาดำเนินการ

15 ธันวาคม 2545

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศรีมวัช ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโยธาส จำนวน 67 คน
- (2) คณะผู้วิจัย 4 คน
- (3) คณะกรรมการประจำตำบลและชาวบ้าน 20 คน
- (4) อาจารย์ใหญ่โรงเรียนท้าวบุญเรืองและคณะครู 5 คน

4) สถานที่และเวลา

ศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

ก่อนการดำเนินกิจกรรม ผู้สอนได้ประชุมรวมกับผู้นำชุมชน โดยการประสานงานของผู้ช่วยนักวิจัยในท้องถิ่น คือ นายสมบุญ รوبرู้และนายอินทัน พันธุรักษา ซึ่งได้ร่วมกันวางแผนจัดเวทีเสวนาชาวบ้าน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ซึ่งการเตรียมการได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของนักวิจัย ดังนี้คือ

นักวิจัย	งานที่รับผิดชอบ
นายสมบุญ รوبرู้	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องของอบต. บ้านแหวน และทำหนังสือเชิญ - กล่าวเปิดเวทีเสวนาและให้แนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัยของอบต.
นายอินทัน พันธุรักษา	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานชาวบ้าน ผู้นำองค์กรในพื้นที่ท้าวบุญเรือง - จัดเตรียมสถานที่จัดเสวนา สวัสดิการต่าง ๆ ในการจัดเสวนา - ประสานบุคลากรของชุมชนที่จะเป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้นักศึกษา - พิธีกรในการจัดเสวนา
นางกัณท์ฤทัย ห้วยนาทราย	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกข้อมูล บันทึกภาพ - ดูแลการทำกิจกรรมในกลุ่มย่อย
นางเยี่ยมลักษณ์ อุดการ	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมและชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมแก่นักศึกษา - ติดต่อประสานรถรับ – ส่งนักศึกษา - งบประมาณ ค่าใช้จ่าย - การกล่าวรายงาน - การสรุปกิจกรรม

ซึ่งในวันที่จัดกิจกรรม ในวันที่ 15 ธันวาคม 2545 ชุมชนได้ให้การจัดกิจกรรมครั้งนี้ว่า “เวทีเสวนาชาวบ้านภูมิปัญญาบ้านท้าวบุญเรืองกับการพัฒนาเด็ก” ลักษณะของกิจกรรมแบ่งออกเป็น 2 ช่วง กล่าวคือ

กิจกรรมช่วงเช้า : เป็นการเปิดเวทีเสวนาชาวบ้าน มีการอภิปรายเรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านทำบุญเรื่องกับการพัฒนาเด็ก” ซึ่งมีผู้ร่วมเสวนาหลัก ดังนี้คือ

นายสมบุญ ครอบรู้

นายบุญศรี บัวเงิน

นายพงษ์รัก เปรมปรีดิ์

พ่อแก้ว คำบุญปิ่น

ซึ่งในขณะมีการเสวนา ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ ภูมิปัญญาในชุมชนที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มาใช้ในการพัฒนาเด็ก จากการจัดเวทีเสวนา ในช่วงเช้า พอสรุปได้ดังนี้

การพัฒนาเด็กที่ชุมชนต้องการก็คือ ให้นั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนเข้าไปด้วย เพราะเกรงว่าหากไม่รับดำเนินการ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ใน ชุมชน อาจจะถูกลบเลือนไป จนในที่สุดก็จะไม่เหลืออยู่อีกเลย ดังนั้นที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า สิ่งที่ชุมชนจะต้องเน้น ก็คือเรื่องของภูมิปัญญา ซึ่งในอดีตชาวบ้านก็ได้ใช้ภูมิปัญญาในการเลี้ยงดู ลูกหลานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีอยู่หลายอย่าง เช่น เพลงกล่อมเด็ก การละเล่น ของเล่นสมุนไพร คติความเชื่อ พิธีกรรม เป็นต้น ซึ่งในตอนท้ายของกิจกรรมช่วงเช้า ได้มีการชี้แจงให้ชาวบ้าน ที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ว่า ระหว่างวันที่ 16 ธันวาคม 2545 – 16 มกราคม 2546 จะมีนักศึกษา โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 67 คน จะมาเรียนรู้ร่วมกับ ชาวบ้านในชุมชนทำบุญเรื่อง เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญา ดังนั้นจึงขอความร่วมมือ จากชาวบ้านทุกในในหมู่บ้าน ในการให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการอบรม เลี้ยงดูเด็ก

ซึ่งเมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว นักศึกษาและชาวบ้านก็จะได้ร่วมกันตรวจสอบ และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2546 หลังจากนั้น ก็นำเอา ข้อมูลภูมิปัญญาที่ได้มาเรียบเรียงพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้ในการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กในชุมชนเราต่อไป

ซึ่งการชี้แจงดังกล่าวนี้ ชาวบ้านและผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพอใจเป็นอย่างยิ่งและยินดี ให้ความร่วมมือในการสืบสานภูมิปัญญาครั้งนี้ของชุมชนตนเอง

กิจกรรมช่วงบ่าย : ผู้สอนและคณะวิจัยร่วมด้วยชาวบ้านที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม พร้อมนักศึกษา ปฏิบัติกิจกรรมในช่วงบ่ายต่อไป

นายอินพัน พันธุรักษา ประธานศูนย์พัฒนาเด็กทำบุญเรื่องและผู้ช่วยนักวิจัย ได้เป็น ผู้ดำเนินกิจกรรมต่อ ดังนี้

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นของภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากเวทีเสวนา ในภาคเช้ามาสรุป พบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะต้องศึกษามีอยู่ 10 ประเด็นคือ

1. คติความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
2. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เจตคติ บทบาทของผู้ใหญ่ต่อเด็ก
3. เพลงกล่อมเด็ก เพลงสำหรับเด็ก
4. การละเล่นพื้นบ้านของเด็ก
5. สื่อของเล่นพื้นบ้านสำหรับเด็ก
6. อาหารสำหรับเด็ก / สมุนไพรที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
7. นิทานพื้นบ้าน
8. ประเพณีชุมชน สภาพแวดล้อมในชุมชนที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
9. วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชนต่อการพัฒนาเด็ก
10. ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว

จึงได้จัดให้นักศึกษาแบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่จะศึกษา กลุ่มละ 1 ประเด็น หลังจากนั้นก็นำให้นักศึกษาได้รู้จักพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ซึ่งพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม มีคุณสมบัติ

- 1) เป็นชาวบ้านในชุมชนที่าวบุญเรื่อง
- 2) มีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรม
- 3) เป็นผู้ที่สามารถประสานแหล่งความรู้ บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาในชุมชนได้

หน้าที่

- 1) ดูแลให้คำปรึกษาและประสานงานระหว่างนักศึกษากับแหล่งภูมิปัญญาในการลงศึกษาชุมชนทุกครั้ง

หลังจากนั้นนักศึกษากับพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และวางแผน นัดวัน เวลาที่จะลงไปศึกษาชุมชน ก่อนเสร็จสิ้นกิจกรรมในครั้งนี้ นักศึกษาแต่ละกลุ่ม ได้ส่งแผนการศึกษาชุมชนแก่คณะวิจัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามประเมินผลการลงศึกษาชุมชนต่อไป

6) ผลของการจัดกิจกรรม

หลังจากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นดังนี้

- (1) นักศึกษาได้ทราบความต้องการ ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่แท้จริงของชุมชน
- (2) นักศึกษาได้ร่วมวางแผนปฏิบัติการกับผู้นำชุมชนในการศึกษาข้อมูลภูมิปัญญา
- (3) ได้แผนการศึกษาชุมชน จำนวน 10 แผน
- (4) นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจการทำงานร่วมกันในการจัดเวทีชาวบ้านในสถานการณ์จริง
- (5) ชุมชนได้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในภูมิปัญญาของชุมชนต่อการพัฒนาเด็ก
- (6) เกิดความตื่นตัวในด้านการให้ความร่วมมือของชุมชน

6.2.8 กิจกรรมศึกษาชุมชน

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการศึกษาชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานการณ์จริง
- (2) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้กับชุมชน

2) ระยะเวลาดำเนินการ

16 ธันวาคม 2545 – 16 มกราคม 2546

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโยกาส จำนวน 67 คน
 - (2) บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในชุมชนที่นักศึกษาสัมภาษณ์ 54 คน
 - (3) ผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 13 คน
- คณะผู้วิจัย

4) สถานที่และเวลา

ชุมชนท้าวบุญเรือง ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

หลังจากการจัดกิจกรรมเวทีชาวบ้าน “ภูมิปัญญาบ้านท้าวบุญเรืองกับการพัฒนาเด็ก” ในวันที่ 15 ธันวาคม 2546 ณ ศูนย์พัฒนาเด็กบ้านท้าวบุญเรืองแล้ว ผู้วิจัยได้นำนักศึกษาแต่ละคนทำแบบประเมินตนเองก่อนลงศึกษาชุมชนใน 3 ประเด็น

- (1) ความรู้ก่อนลงศึกษาชุมชน
- (2) ความสามารถก่อนลงศึกษาชุมชน
- (3) ความรู้สึกก่อนลงศึกษาชุมชน

หลังจากนั้นนักศึกษาได้เริ่มปฏิบัติการในการศึกษาชุมชนในสภาพจริงตามหัวข้อกลุ่มรับผิดชอบ โดยมีชาวบ้าน ผู้นำชุมชนที่ได้รับหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เป็นผู้คอยดูแลและให้ความสะดวกแก่นักศึกษาทุกกลุ่ม ในส่วนของนักวิจัยที่ได้มีการประชุมแบ่งงานในการนิเทศติดตามการทำงานของนักศึกษา โดยแบ่งความรับผิดชอบดังนี้

ผศ.เยี่ยมลักษณ์ อุดการ รับผิดชอบนักศึกษา 3 กลุ่ม ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมของชุมชนต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
2. รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กในชุมชน (อดีต, ปัจจุบัน)
3. ลักษณะปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว

นางกัณต์ฤทัย นาห้วยทราย รับผิดชอบนักศึกษา 3 กลุ่ม ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้านสำหรับเด็ก
2. สื่อของเล่นพื้นบ้านสำหรับเด็ก
3. อาหารและสมุนไพรสำหรับการเลี้ยงดูเด็ก

นายอินทัน พันธรักษา และนายสมบุญ ครอบรู้ รับผิดชอบ นักศึกษา 4 กลุ่ม ได้แก่

1. คติชาวบ้าน ความเชื่อในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
2. วัฒนธรรมประเพณีที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
3. การละเล่นพื้นบ้านสำหรับเด็ก
4. เพลงกล่อมเด็ก / เพลงสำหรับเด็ก

การติดตามนิเทศ

ผลการปฏิบัติงานปรากฏดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีทักษะในการใช้คำถามและการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน ในช่วงของการปฏิบัติงานก็มุ่งจะถามเฉพาะในประเด็นที่ตนเองรับผิดชอบมากเกินไป จนทำให้บุคคลที่ให้ข้อมูลอัดอัด บรรยายไม่เป็นธรรมชาติ

คณะวิจัย จึงได้ร่วมกันหาหรือหาแนวทางแก้ไขได้ข้อตกลงว่า

1. อาจารย์ประจำกลุ่ม จะดำเนินการประชุมชี้แจงและพูดคุยเกี่ยวกับเทคนิคต่าง ๆ ในการตั้งคำถามให้แก่ นักศึกษาของแต่ละกลุ่ม และให้นักศึกษามาพบ เพื่อพูดคุยก่อน / หลังการลงศึกษาชุมชนทุกครั้ง
2. อาจารย์ประจำกลุ่ม จะต้องลงไปติดตามนิเทศการทำงานของนักศึกษาด้วยเพื่อประเมินถึงแม้ว่าจะมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแล้ว เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ปัญหาในกรณีข้อมูลที่ได้มาไม่ตรงประเด็น

สัปดาห์ที่ 2 – 4 พบว่าการทำงานของนักศึกษาทุกกลุ่ม ดำเนินไปอย่างราบรื่นและสนุกสนาน บรรยายการทำงานในชุมชนระหว่างนักศึกษาและชาวบ้านเป็นไปอย่างกัลยาณมิตร ชาวบ้านเกิดการตื่นตัวและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในช่วงเวลาในด้านต่าง ๆ เป็นการตกลงร่วมกันของชาวบ้านและนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นช่วงวัน เวลา สถานที่หรือการนัดหมาย เพื่อถ่ายรูป ถ่ายวิดีโอ

เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม ผู้วิจัยได้ทำแบบประเมินหลังทำกิจกรรมมาให้ นักศึกษาเขียนประเมินตนเองอีกครั้งหนึ่ง ในประเด็น 3 ประเด็นเช่นเดียวกับครั้งแรก คือ

1. ความรู้หลังการศึกษาชุมชน
2. ความสามารถหลังการศึกษาชุมชน
3. ความรู้สึกหลังการศึกษาชุมชน

ซึ่งจากการวิเคราะห์แบบประเมินก่อน – หลังการทำกิจกรรมพร้อมทั้งการสังเกตการศึกษาชุมชนของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้วิจัยได้พบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวนักศึกษามุสลิมในชุมชนอย่างชัดเจน

จึงทำให้นักศึกษาสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในแต่ละด้านที่กำหนดให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยดี และในช่วงระยะเวลาสัปดาห์ที่ 2 เป็นต้นมา เมื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ มาได้แล้ว นักศึกษาในแต่ละกลุ่ม ก็จะนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาถอดเทป แล้วเรียบเรียงนำมาปรึกษาด้วยกัน อาจารย์ประจำกลุ่ม ซึ่งพบว่า บางครั้งเก็บประเด็นไม่ครอบคลุม ก็ต้องลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

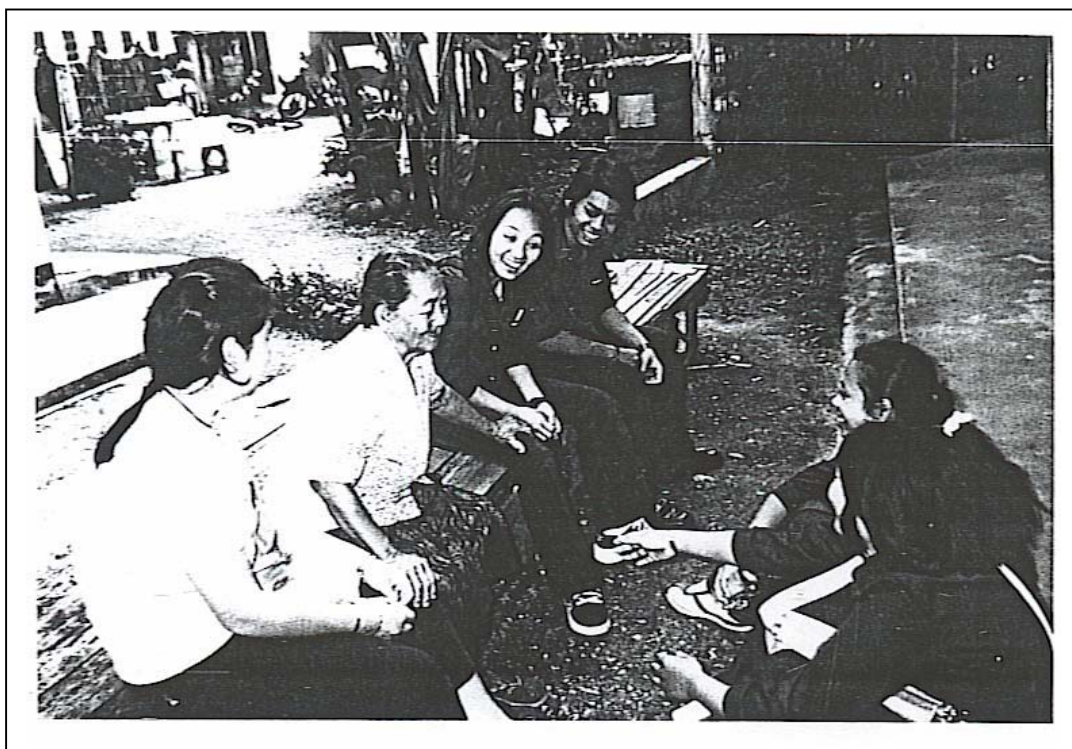
6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

สำหรับกิจกรรมศึกษาชุมชนระหว่างวันที่ 16 ธันวาคม 2545 – 16 มกราคม 2546 นั้น ผลที่ได้รับ มีดังนี้

- 1) ได้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของตำบลบ้านแหวน หมู่บ้านทำบุญเรื่อง อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 10 เรื่อง ได้แก่ คติชาวบ้านความเชื่อในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เจตคติของผู้ใหญ่ต่อเด็ก เพลงกล่อมเด็ก เพลงสำหรับเด็ก การละเล่นของเด็ก สื่อของเล่นเด็ก อาหารและสมุนไพรสำหรับเด็ก นิทานพื้นบ้านสำหรับเด็ก ลักษณะ / ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพแวดล้อมในชุมชนต่อการพัฒนาเด็ก วัฒนธรรมประเพณีที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- 2) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศรีสุริยวงษ์ จำนวน 67 คน ได้ศึกษาชุมชนจากสภาพที่แท้จริง
- 3) ผู้นำชุมชนและชาวบ้านทำบุญเรื่อง ได้ร่วมกิจกรรมให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านทำบุญเรื่อง
- 4) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนได้เกิดความรู้สึกตระหนักในสำนึกชุมชน โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของชุมชนตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

รูปภาพที่ 3.15 กิจกรรมศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนทำบุญเรื่อง

รูปภาพที่ 3.16 นักศึกษาสัมผัสชุมชนแบบมีส่วนร่วม กับกลุ่มผู้สูงอายุ ศึกษาภูมิปัญญาชุมชน
ด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

รูปภาพที่ 3.17 นักศึกษาศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับพิธีกรรมด้านความเชื่อในการเลี้ยงดูเด็ก

6.2.9 กิจกรรมการนำเสนอผลงาน “การศึกษาเด็ก”

1) วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้แก่นักศึกษานำเสนอผลงานการศึกษาพฤติกรรมจากสภาพการณ์จริง

(2) เพื่อให้แก่นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรม ในด้านพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัยได้

(3) เพื่อให้แก่นักศึกษาสามารถเปรียบเทียบพัฒนาการ ความสนใจ ความต้องการของเด็ก ในแต่ละช่วงวัยได้

2) ระยะเวลาดำเนินการ

26 ธันวาคม 2545 กฐ.43.ค4.PS1

27 ธันวาคม 2545 กฐ.43.ค4.PS2

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส

(2) จำนวน 67 คน

(3) ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ชั้นเรียนปกติ

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

ในขณะที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้ศึกษาชุมชน โดยใช้เวลานอกเหนือจากชั่วโมงเรียนปกติ ผู้สอนก็ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในเวลาเรียนปกติอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกิจกรรมที่ 9 ซึ่งเป็นการนำเสนอผลงาน “การศึกษาเด็ก” ที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการ ตั้งแต่ในกิจกรรมที่ 4 (28, 29 พฤศจิกายน 2545) โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1) นักศึกษาแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ตามเกณฑ์อายุของเด็กที่นักศึกษาเลือกสังเกตพฤติกรรม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มศึกษาเด็กอายุ 1 – 2 ปี

กลุ่มที่ 2 กลุ่มศึกษาเด็กอายุ 2 – 3 ปี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มศึกษาเด็กอายุ 3 – 4 ปี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มศึกษาเด็กอายุ 4 – 5 ปี

กลุ่มที่ 5 กลุ่มศึกษาเด็กอายุ 5 – 6 ปี

2) นักศึกษาแต่ละกลุ่ม นำผลงานการสังเกตพฤติกรรมของตนเองร่วมอภิปรายในประเด็นที่กำหนดให้ดังนี้

- (1) ลักษณะพัฒนาการ
- (2) ความสนใจ
- (3) ความต้องการ
- (4) การเล่น

หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มสรุปข้อมูลลงในกระดาษปรีฟเป็นแผนที่ความคิด (Mind Mapping) แล้วนำเสนอในชั้นเรียน

3) นักศึกษาร่วมกันอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติการสังเกตพฤติกรรมเด็ก และช่วยกันเสนอแนวทางแก้ไข

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- (1) นักศึกษาชิ้นงานและได้นำเสนอผลงานการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล
- (2) นักศึกษาได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติจริง ในการสังเกตพฤติกรรมเด็ก
- (3) นักศึกษารู้และเข้าใจลักษณะพัฒนาการเด็ก ความสนใจ ความต้องการ และการเล่น ของเด็กในแต่ละช่วงวัย ชัดเจนขึ้น
- (4) นักศึกษาได้ทราบข้อบกพร่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ และได้แนวทางการแก้ไขร่วมกัน

6.2.10 กิจกรรมการวิเคราะห์ “ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจความสำคัญของครอบครัวและปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวต่อการพัฒนาเด็ก
- (2) เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจลักษณะของครอบครัวและรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ใน ครอบครัว
- (3) เพื่อให้นักศึกษาเปรียบเทียบลักษณะครอบครัวและปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวในปัจจุบันกับอดีตและชุมชนเมืองกับชนบท
- (4) เพื่อให้ นักศึกษาวิเคราะห์บทบาท / หน้าที่ของบุคคลในครอบครัวต่อการพัฒนาเด็กได้

2) ระยะเวลาดำเนินการ

9 มกราคม 2546 กฐ.43.ค4.PS1

10 มกราคม 2546 กฐ.43.ค4.PS2

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโยกาศ

จำนวน 67 คน

- (2) ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ห้อง 8/2 อาคารวิทยบริการ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

- (1) นักศึกษา ศึกษาวิดีโอทัศน์ “ครอบครัวร้อยดวงใจ” แล้ววิเคราะห์ประเด็นที่ได้กำหนดตามใบงาน ที่กำหนดให้ (ข้อที่ 3)

- (2) นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม แล้วอภิปรายตามประเด็นต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในใบงาน แล้วนำเสนอในชั้นเรียน โดยใช้แผ่นใสประกอบ

- (3) ผู้สอนสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับ แนวคิดที่สะท้อนจากการศึกษาวิดีโอทัศน์เรื่อง “ครอบครัวร้อยดวงใจ” พร้อมตั้งประเด็นให้นักศึกษาทั้ง 5 กลุ่มร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ความสำคัญของครอบครัวต่อการพัฒนาการเด็ก

กลุ่มที่ 2 ลักษณะของครอบครัวในปัจจุบัน – อดีต / สังคมเมือง – ชนบท

กลุ่มที่ 3 ลักษณะของครอบครัวต่อการพัฒนาการเด็กเล็ก

กลุ่มที่ 4 บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่เหมาะสม

กลุ่มที่ 5 ความปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวต่อการพัฒนาการเด็ก

- (4) ให้แต่ละกลุ่มสรุปความคิดเห็น ลงในแผ่นใส แล้วนำเสนอในชั้นเรียน

- (5) นักศึกษาและผู้สอนร่วมกันสรุปและแสดงความคิดเห็นในแต่ละ

ประเด็น

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- (1) นักศึกษาได้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ ลักษณะของครอบครัวและปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวต่อการพัฒนาการเด็ก

- (2) นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของบุคคลในครอบครัว

- (3) นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้ไปสู่การวิเคราะห์ เปรียบเทียบเกี่ยวกับบทบาทและปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวต่อการพัฒนาเด็ก ในสถานการณ์จำลอง (วิดีโอทัศน์) ได้

6.2.11 กิจกรรมศึกษา “การแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็ก”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กปฐมวัย
- (2) เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และเข้าใจลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กปฐมวัย
- (3) เพื่อให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กปฐมวัย

2) ระยะเวลาดำเนินการ

16 มกราคม 2546 กฐ.43.ค4.PS1

17 มกราคม 2546 กฐ.43.ค4.PS2

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส
จำนวน 67 คน

ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ห้อง 8/2 อาคารวิทยบริการ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

- (1) นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่พบในเด็กปฐมวัย จากประสบการณ์จริง และจากบทความ แหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่เคยผ่านมา
- (2) หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มเลือกพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กมากลุ่ม 1 พฤติกรรม พร้อมทั้งอภิปรายตามประเด็นดังนี้
- (3) สรุปข้อคิดตามประเด็นที่อภิปรายลงในแผ่นใส แล้วนำเสนอในชั้นเรียน
- (4) ผู้สอนร่วมสรุปข้อมูลที่นักศึกษานำเสนอนั้น เป็นความคิดเห็นและข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์ ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ ถ้าเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 2 เป็นการคาดคะเนหรือตั้งสมมติฐาน ดังนั้นเราจะตรวจสอบดูว่า สิ่งที่เราร่วมกันอภิปรายและสรุปจะตรงกับหลักการ / ทฤษฎีหรือไม่
- (5) นักศึกษา ศึกษาวิดิทัศน์ “การแก้ปัญหาพฤติกรรม”
- (6) นักศึกษาและผู้สอนร่วมกันอภิปราย ข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 2 กับความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิดิทัศน์ แล้วร่วมกันสรุปบทเรียน

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- (1) นักศึกษาได้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและแนวทางการแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย
- (2) นักศึกษาได้ฝึกวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กที่เป็นปัญหาจากประสบการณ์ของตนเองและนำเสนอแนวทางแก้ไข พร้อมได้ตรวจสอบผลการวิเคราะห์จากหลักการที่ถูกต้อง
- (3) นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพิ่มขึ้น

6.2.12 กิจกรรมศึกษารูปบทเรียนศึกษาชุมชน

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้นักศึกษาและผู้นำชุมชนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (2) เพื่อให้นักศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น “การอบรมเลี้ยงดูเด็ก” ที่ได้จากการศึกษาชุมชน
- (3) เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบข้อมูลภูมิปัญญาเกี่ยวกับภูมิปัญญาบ้านท้าวบุญเรืองอย่างครอบคลุม

2) ระยะเวลาดำเนินการ

18 – 19 มกราคม 2546

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส จำนวน 67 คน
- (2) คณะผู้วิจัย
- (3) ผู้นำชุมชน ชาวบ้านและพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

4) สถานที่และเวลา

ศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

- (1) นักศึกษา ผู้วิจัย พี่เลี้ยงประจำกลุ่มและผู้นำชุมชน
- (2) นักศึกษาแต่ละกลุ่ม (จำนวน 10 กลุ่ม) นำเสนอผลงานที่ศึกษา ซึ่งรายละเอียดในการดำเนินงาน มีดังนี้

คณะผู้วิจัยและนักศึกษาในโครงการพร้อมด้วยผู้นำชุมชน ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่มของนักศึกษา ได้มาพร้อมกันที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท้าวบุญเรือง โดยร่วมกิจกรรมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ช่วยกันไปศึกษาในประเด็นต่าง ๆ โดยคณะผู้วิจัยได้ให้นัก

ศึกษาแต่ละกลุ่ม (จำนวน 10 กลุ่ม) นำเสนอข้อมูลที่กลุ่มไปศึกษามา ให้สมาชิกที่มาทุกคนในวันนี้ได้ทราบข้อมูล โดยมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อตรวจสอบความชัดเจน ความถูกต้องของข้อมูลและวิเคราะห์ความแม่นยำว่า ข้อมูลที่แต่ละกลุ่มได้ศึกษานั้น มีความเชื่อมโยง / มีความสัมพันธ์ในประเด็นต่าง ๆ ของกลุ่มอื่นหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยกันเติมเต็มให้ข้อมูลในแต่ละประเด็นมีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งนักศึกษาแต่ละกลุ่มใช้เวลาในการนำเสนอแตกต่างกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกกลุ่มมีความพร้อมและเชื่อมั่นในข้อมูลของตนเองมาก ทุกกลุ่มนำเสนอโดยไม่ต้องอ่านเอกสารและสมาชิกสาธิตด้วยตนเอง เช่น การร้องเพลงกล่อมเด็ก ขั้นตอนของพิธีกรรมประจําหมู่บ้าน ซึ่งทำความเข้าใจและชื่นชมแก่ชาวบ้านที่ท้าวบุญเรืองที่เข้าร่วมฟังในวันนั้นมาก แต่อย่างไรก็ตามพบว่าบางกลุ่ม ข้อมูลยังไม่เพียงพอและคลาดเคลื่อน ในที่ประชุมได้เสนอให้ลงไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะช่วยประสานงานกันอีกครั้ง และได้มอบหมายให้แต่ละกลุ่มที่มีความถูกต้องสมบูรณ์แล้ว นำข้อมูลไปจัดพิมพ์เป็นต้นฉบับให้เรียบร้อย และให้แต่ละกลุ่มวางแผนรูปแบบ อุปกรณ์ วัสดุ งบประมาณที่จะใช้ในการจัดนิทรรศการ ในวันที่ 24 – 25 มกราคม 2546

6) ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) นักศึกษาเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- (2) นักศึกษาและชุมชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 10 หัวข้อ ของชุมชนท้าวบุญเรือง
- (3) นักศึกษาและชุมชนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ สังเคราะห์ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (4) นักศึกษาได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและผู้อื่น จากการทำงานร่วมกัน

รูปภาพที่ 3.18 นักศึกษานำเสนอข้อมูลจากการศึกษาชุมชน

รูปภาพที่ 3.19 ร่วมกิจกรรมและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนในการนำเสนอข้อมูล

รูปภาพที่ 3.20 กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กร่วมสรุปข้อมูลจากการนำเสนอ
และปรึกษาการจัดนิทรรศการ

6.2.17 กิจกรรมศึกษาการเล่นพื้นบ้านของเด็กปฐมวัย

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านต่อการพัฒนาเด็ก
- (2) เพื่อให้ศึกษารู้จักประเภทและวิธีการเล่นพื้นบ้านของไทย
- (3) เพื่อให้ศึกษาเชื่อมโยงการเล่นพื้นบ้านที่ได้จากการศึกษาชุมชนกับข้อมูลในวิดิทัศน์ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ระยะเวลาดำเนินการ

23 มกราคม 2546 กฐ.43.ค4.PS1

24 มกราคม 2546 กฐ.43.ค4.PS2

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาคขยายโอกาส
จำนวน 67 คน

(2) ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ห้อง 8/2 อาคารวิทยบริการ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

- (1) นักศึกษาร่วมทบทวนความรู้เกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้านที่ได้จากศึกษาชุมชนทำบุญเรื่อง
- (2) ร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้การเล่นพื้นบ้านในข้อที่ 1 ต่อการพัฒนาการเด็กในแต่ละวัน
- (3) นักศึกษา ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้านไทยจาก “วิถีทัศน์”
- (4) นักศึกษาร่วมกันอภิปรายการเล่นพื้นบ้านจากวิถีทัศน์ว่ามีการเล่นประเภทใดบ้างที่เหมาะสมจะนำมาใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย เพราะอะไร และจะช่วยให้เด็กพัฒนาการด้านใดบ้าง

- (5) ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันสรุปบทเรียน

6) ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้าน
- (2) นักศึกษามองเห็นประโยชน์และวิธีการนำการเล่นพื้นบ้านไปใช้ประกอบกิจกรรมการพัฒนาเด็กได้

6.2.14 กิจกรรมการจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็ก

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้นักศึกษาได้นำเสนอผลงานแก่ชุมชน
- (2) เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกับชุมชน
- (3) เพื่อฝึกให้นักศึกษาเรียนรู้การรับ การประเมินผลงานจากชุมชน
- (4) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

2) ระยะเวลาดำเนินการ

25 – 26 มกราคม 2546

(25 มกราคม 2546 – เตรียมงาน)

(26 มกราคม 2546 – แสดงนิทรรศการ)

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาโอกาส
จำนวน 67 คน
- (2) ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน
- (3) คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหวน

(4) คณะครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านท้าวบุญเรือง

(5) คณะผู้วิจัย

4) สถานที่และเวลา

สนามฟุตบอลโรงเรียนท้าวบุญเรืองและศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง
ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

ในการดำเนินกิจกรรมนี้ ได้มีการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียด
ในการดำเนินการดังนี้

จากการได้ร่วมกันศึกษากับชุมชน ตั้งแต่วันจัดเวทีชาวบ้านในวันที่
15 ธันวาคม 2545 แล้ว ผู้วิจัยและคณะกรรมการศูนย์ร่วมกัน ทั้งผู้นำชุมชนที่ได้มาร่วมงานในวันนี้
ได้มีการพูดคุยในรูปแบบของการนำเสนองานและข้อมูลต่าง ๆ ที่นักศึกษาลงปฏิบัติการ
มาโดยตลอด ซึ่งทุกคนมีความเห็นตรงกันว่า ควรจะได้มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวหรือผลของ
การปฏิบัติงานครั้งนี้ ให้แก่ชุมชนได้รับทราบ ซึ่งผู้นำชุมชนได้เสนอว่าให้จัดเป็นนิทรรศการ
พร้อมกับงานประจำปีของหมู่บ้านเลย ซึ่งทุกปีก็จะจัดในวันที่ 14 กุมภาพันธ์อยู่แล้ว แต่ผู้วิจัยได้ให้
ข้อมูลว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาสอบปลายภาคของนักศึกษาและกิจกรรมที่นักศึกษาทำอยู่
นี้ ควรจะได้รับการประเมินให้เสร็จสิ้นภายในเดือนมกราคม 2546 ในที่สุดการหารือครั้งนั้นก็ได้อธิ
สรุปว่าให้จัดนิทรรศการ เพื่อนำเสนอผลงานในวันอาทิตย์ที่ 26 มกราคม 2546 และวันเสาร์ที่
25 มกราคม 2546 จะได้เป็นวันที่เตรียมงานและชาวบ้านท้าวบุญเรือง ก็จะเลื่อนวันจัดงานประจำปี
ของหมู่บ้าน มาร่วมกันในวันดังกล่าวด้วย ซึ่งรูปแบบการจัดงานประจำปีนี้ คณะกรรมการหมู่บ้าน
ได้ประชุมกันหลายครั้ง ในที่สุดก็ได้ข้อยุติว่า ในปีจะจัดในรูปแบบของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและ
ในวันงานดังกล่าว ก็จะให้นักศึกษานำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ลงไปศึกษาร่วมกับ
ชาวบ้าน

ดังนั้นในวันที่ 25 มกราคม 2546 นักศึกษาที่ร่วมโครงการทุกคน นักวิจัย
และชาวบ้านในหมู่บ้านท้าวบุญเรือง ได้ร่วมกันจัดเตรียมงาน โดยเป็นที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งที่ใน
ขณะที่นักศึกษาจัดเตรียมงานในส่วนของตนเองอยู่ ได้มีพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ซึ่งเป็นคนในชุมชนและ
บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาในหมู่บ้าน ในแต่ละเรื่องที่นักศึกษาไปสัมภาษณ์ ได้มาคอยดูแลให้คำแนะนำ
และให้กำลังใจอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งนำสิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดนิทรรศการ
มาให้ใช้ในการจัด ขาดเหลือสิ่งใดก็จะอนุญาตให้ไปเอามาจากบ้านได้ทันที ซึ่งนับว่าเป็นบรรยากาศ
ที่เป็นกัลยาณมิตรอย่างยิ่ง ผู้ที่มาร่วมกันจัดเตรียมงานในวันนี้ได้กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า รู้สึกดีใจ
ปลื้มใจที่ได้เห็นภาพของคนทุกรุ่น (ผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน วัยรุ่น) ได้ทำงานร่วมกัน
อย่างสนุกสนาน

ในเช้าวันที่ 26 มกราคม 2546 งานได้เริ่มโดยนายอำเภอหางดง ได้มาเป็นเกียรติในพิธีเปิด ซึ่งอบต.บ้านแหวนเป็นผู้เชิญแขกผู้มีเกียรติมาร่วมงาน ลักษณะของการจัดนิทรรศการ นักศึกษาได้จัดแสดงผลงานทั้งในรูปแบบ การแสดงวิถีชีวิต เอกสาร ป้าย แผนภูมิและมีการสาธิตประกอบด้วย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมการแสดงนิทรรศการครั้งนี้ ได้เขียนแสดงความคิดเห็นของการจัด นอกจากนี้แล้ว ชาวบ้านในหมู่บ้านท้าวบุญเรืองได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ มาร่วมในงานด้วย เช่น การสาธิตการทำขนมพื้นเมือง การเปิดกาดมั่ว การสาธิตแสดงพิธีกรรมที่สำคัญ ๆ ของหมู่บ้าน โดยเชิญผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นภูมิปัญญาของหมู่บ้านมาเป็นผู้สาธิต จึงทำให้ผู้ที่ได้มาร่วมงานในวันดังกล่าว ได้รับทั้งความรู้ ความสุข สนุกสนาน ในส่วนของนักศึกษา ในช่วงท้ายของการจัดกิจกรรมได้มีโอกาสกล่าวแสดงความรู้สึกต่อชุมชนที่ได้มีโอกาสมาเรียนรู้ร่วมกัน หลังจากนั้นก็ทำพิธีทอดผ้าป่าหนังสือและมอบให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กบ้านท้าวบุญเรือง

6) ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) นักศึกษาได้นำเสนอผลงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของชุมชนท้าวบุญเรือง จำนวน 10 ประเด็น
- (2) นักศึกษาและชุมชนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน
- (3) ชุมชนเกิดความตระหนักและความภาคภูมิใจในคุณค่าของภูมิปัญญาของชุมชนตนเอง
- (4) นักศึกษามีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและมองเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรม
- (5) เกิดความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตรระหว่างนักศึกษา คณะวิจัยและชุมชน

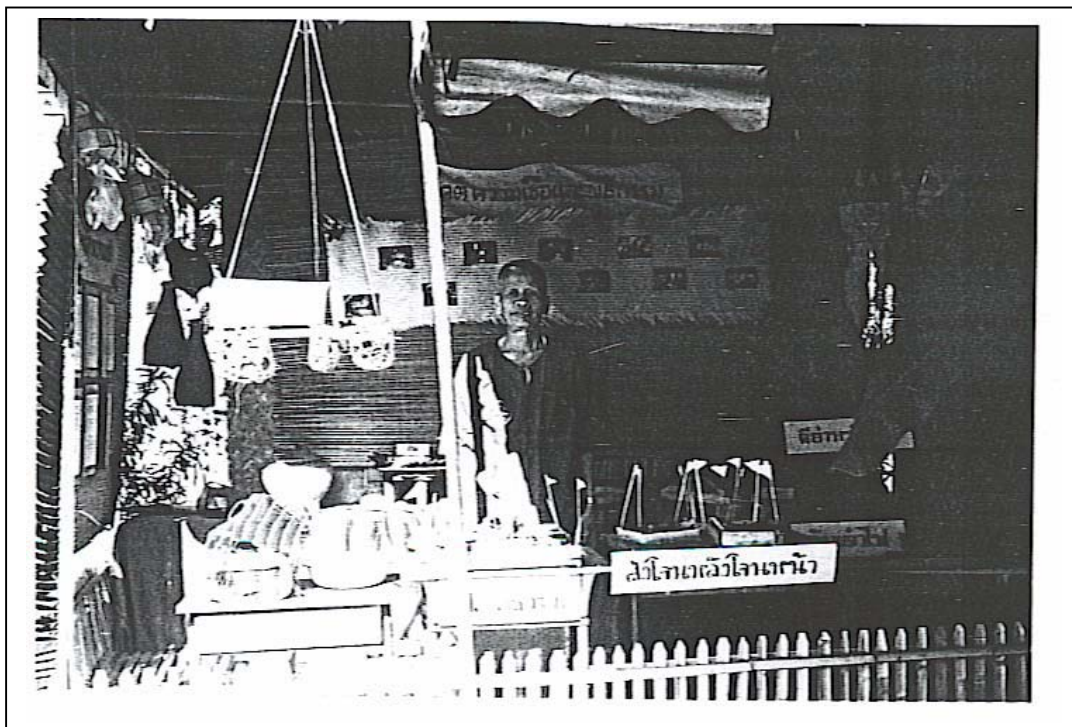
ภาพประกอบกิจกรรมการจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็ก

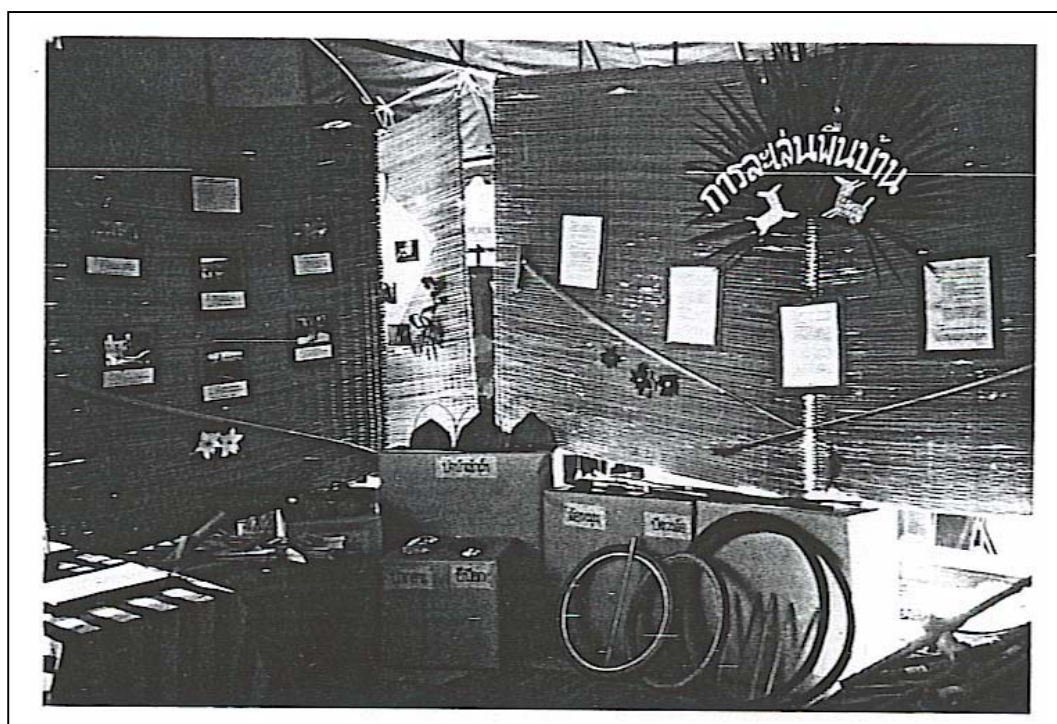
รูปภาพที่ 3.21 นายอำเภอหางดงเป็นประธานเปิดงานนิทรรศการ

รูปภาพที่ 3.22 ประธานและแขกผู้มีเกียรติเยี่ยมชมนิทรรศการการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น
ทำบุญเรื่องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

รูปภาพที่ 3.23 ชุมนิทรรศการ
“คติชาวบ้าน ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กบ้านท้าวบุญเรือง”

รูปภาพที่ 3.24 ชุมนิทรรศการการเล่นพื้นเมืองกับตรวจการเรียนรู้เด็กบ้านท้าวบุญเรือง

รูปภาพที่ 3.25 ผศ.สมพงษ์ บุญเลิศ ตัวแทน สกว.ภาค
มอบเกียรติบัตรผู้นำชุมชนและพี่เลี้ยงประจำกลุ่มที่ร่วมงานวิจัย

6.2.15 กิจกรรม “เชื่อมโยงการเรียนรู้ในชุมชนสู่ทฤษฎีการอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็ก”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้นักศึกษาสังเคราะห์และเชื่อมโยงระหว่างความรู้จากชุมชนกับหลักการทฤษฎี ด้านการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนารเด็กได้
- (2) เพื่อให้นักศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการพัฒนารเด็กในสภาพจริงกับสภาพการพัฒนารการเชิงอุดมการณ์
- (3) เพื่อให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารเด็กและคุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ในปัจจุบัน

2) ระยะเวลาดำเนินการ

30 มกราคม 2546 กฐ.43.ค4.PS1

31 มกราคม 2546 กฐ.43.ค4.PS2

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาขยายโอกาส
จำนวน 67 คน

(2) ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ชั้นเรียนปกติ

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมนี้ ถือเป็นบทสรุปของการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก หัวใจสำคัญของกิจกรรมนี้ คือ การหลอมรวม องค์ความรู้ทั้งหมดที่ได้จากในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน มาร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ แล้วพยายามเชื่อมโยงสู่ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นสากลและภูมิปัญญาไทย ในบริบทนี้นักศึกษาร่วมกันวางแผนการเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมมีดังนี้

ขั้นที่ 1 นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่กลุ่มตนเองได้ศึกษามาตลอดเทอม และนำเสนอเป็นรายกลุ่ม

ขั้นที่ 2 นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะสรุปบทเรียน ที่ประชุมมีมติให้กำหนดไว้ 4 ประเด็น ดังนี้คือ

1) เปรียบเทียบ

(1) ลักษณะของครอบครัวในปัจจุบันกับที่ได้ศึกษามาในชุมชน

(2) ปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ศึกษากับหลักการที่ระบุไว้ในเอกสาร แล้วสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น พร้อมเสนอเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความเป็นไปได้ของการปฏิบัติจริง

2) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ระหว่างสภาพแวดล้อมที่พบในชุมชนกับสภาพแวดล้อมในหลักการ (อุดมการณ์) ในเอกสาร (สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยต่อการพัฒนาการเด็ก / การอบรมเลี้ยงดูเด็ก)

3) วิเคราะห์บทบาทของพ่อแม่ / ผู้ปกครองที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย เชื่อมโยงให้เห็นกับสภาพจริงที่ศึกษากับหลักการที่ระบุไว้ในหนังสือ พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา / แก้ไขด้วย

4) วิเคราะห์ข้อผิดในการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบัน ในทางปฏิบัติที่เป็นจริงได้ รวมทั้งในข้อคิดและข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของกลุ่ม

5) ขอให้แต่ละกลุ่ม เสนอแนวคิดของกลุ่มว่า ลักษณะของเด็กในยุคปัจจุบัน ที่ควรจะเป็น มีลักษณะอย่างไร และพ่อแม่หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูอย่างไร

ขั้นที่ 3 ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม (กลุ่มเดิมที่ร่วมกันศึกษาชุมชน) ร่วมกันสรุปหาลอมรวมความรู้ที่ได้ศึกษามา แล้วนำมาบูรณาการเชื่อมโยงกับหลักการทฤษฎีที่เป็นสากล และภูมิปัญญาไทยตามประเด็นที่กำหนดไว้ 4 ประเด็น

ขั้นที่ 4 ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้สรุปในขั้นที่ 3 ลงบนแผนที่ความคิด Mind Mapping เพื่อหาลอมรวมเป็นองค์ความรู้ที่ได้ของกลุ่มใหญ่ (ตัวอย่าง การหาลอมรวมของแต่ละกลุ่ม ในภาคผนวก ค - 4)

ขั้นที่ 5 ร่วมกันอภิปรายเป็นกลุ่มใหญ่ ในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จัดกิจกรรมมาทุกกิจกรรม รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

(1) นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาชุมชน แล้วนำมาเชื่อมโยงกับทฤษฎีการพัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้

(2) นักศึกษาสามารถแสดงผลการบูรณาการองค์ความรู้ที่เป็นทฤษฎีสากล และภูมิปัญญาไทยได้ในระดับหนึ่ง

(3) นักศึกษาได้นำเสนอลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ในปัจจุบัน โดยใช้ฐานจากการศึกษาทั้งภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล รวมทั้งบริบทในปัจจุบันได้

(4) นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนในงานพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้น

6.2.16 กิจกรรมสืบสานภูมิปัญญาล้านนากับการพัฒนาเด็ก

1) วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้วัดแสดงผลงานของตนเองในการเรียนการสอน ภาคเรียนที่ 2 / 2545

(2) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

(3) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้แสดงออกในการเข้าร่วมกิจกรรมสัปดาห์วิชาการ ของคณะครุศาสตร์

2) ระยะเวลาดำเนินการ

4 – 5 กุมภาพันธ์ 2546

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาคขยายโอกาส
จำนวน 67 คน

(2) นักศึกษาโปรแกรมต่าง ๆ ของสถาบันฯ

(3) ประชาชน คณะครู นักเรียนที่เข้าร่วมชมงานนิทรรศการ

(4) ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

สนามฟุตบอล สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

(1) นักศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมนี้ด้วยตนเอง ตั้งแต่

(1.1) ขั้นของการวางแผน

(1.2) ขั้นการปฏิบัติงาน

(1.3) ขั้นของการประเมินผล

หลังจากวางแผนและแบ่งภาระงานแล้ว ได้นำเสนอให้กับ

อาจารย์ผู้สอนทราบ

(2) ลักษณะของการจัดนิทรรศการจะคล้ายคลึงกับที่เคยจัดที่ชุมชน ทำบุญเรื่อง แตกต่างกันเพียงรูปแบบของการนำเสนอ เนื่องจากบริเวณพื้นที่ของการนำเสนอในครั้งนี้ค่อนข้างจะจำกัดแถมความรู้และแนวคิดหลัก ๆ ทั้ง 10 ประเด็นของภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังคงอยู่ครบถ้วน

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

(1) นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมของคณะครุศาสตร์

(2) นักศึกษาได้นำเสนอผลงานของตนเองต่อสาธารณชน

(3) ได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น “การอบรมเลี้ยงดูเด็ก”

แก่สาธารณชน

(4) นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจและเกิดความตระหนักในคุณค่าของผล

งานของตนเอง

6.2.17 กิจกรรมสะท้อนความคิด / ประเมินผล

1) วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้สะท้อนความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม
ในรายวิชา

(2) เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมในรายวิชาร่วมกัน

(3) เพื่อให้นักศึกษาสรุปบทเรียนและวิเคราะห์ตนเองหลังเรียน

2) ระยะเวลาดำเนินการ

6 กุมภาพันธ์ 2546 กฐ.43.ค4.PS1

7 กุมภาพันธ์ 2546 กฐ.43.ค4.PS2

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ภาคขยายโอกาส

จำนวน 67 คน

(2) ผู้สอน (ผู้วิจัย)

4) สถานที่และเวลา

ในชั้นเรียน สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

(1) นักศึกษาตอบแบบประเมินการจัดกิจกรรม ใน 3 ประเด็นเป็นราย

บุคคล

(1.1) ความรู้ที่ได้รับหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

(1.2) ความสามารถที่เกิดขึ้นหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

(1.3) ความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

(2) หลังจากนั้นให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 – 6 คน ร่วมกันอภิปรายโดย

นำข้อมูลของตนเองที่ได้เขียนไว้ในแบบประเมินเป็นฐานแลกเปลี่ยนกัน ในประเด็นดังนี้

(2.1) องค์ความรู้ที่ได้รับ

(2.2) กระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับ

(2.3) ทักษะที่ได้พัฒนา

(2.4) ความประทับใจ / บทเรียนที่ได้รับ

(2.5) อื่น ๆ

แล้วให้แต่ละกลุ่มสรุปลงในกระดาษปฐพี เป็นแผนที่ความคิด

(Mind Mapping)

(3) ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอในชั้นเรียน

(4) หลังจากนั้น นักศึกษาทุกกลุ่มร่วมกันสรุป ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

เป็นของห้องตนเองและร่วมกันทำแบบประเมินหลังเรียน (กฐ.43.ค4.PS1, กฐ.43.ค4.PS2)

(รายละเอียด ภาคผนวก ค - 5)

(5) ผู้สอนและนักศึกษาได้ร่วมกันอภิปรายถึงปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อ

จำกัด ในการทำกิจกรรมตลอดภาคเรียนพร้อมเสนอแนวทางแก้ไข

6) ผลที่ได้จากการทำกิจกรรม

- (1) นักศึกษาวิเคราะห์ตนเองด้วยความรู้ กระบวนการเรียนรู้ ทักษะที่เกิดขึ้นหลังการทำกิจกรรมตลอดภาคเรียน
- (2) นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อจำกัดของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเสนอแนวทางแก้ไข
- (3) ผู้สอนได้ข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

6.2.18 กิจกรรม“ตรวจสอบข้อมูลภูมิปัญญาท้าวบุญเรือง วางแผนการพัฒนาหลักสูตร”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความครอบคลุมของข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นท้าวบุญเรืองโดยชุมชน
- (2) เพื่อร่วมวางแผนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) ระยะเวลาดำเนินการ

31 มีนาคม 2546 และ 9 เมษายน 2546

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) คณะผู้วิจัย
- (2) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง
- (3) ครูเด็กเล็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง

4) สถานที่และเวลา

โรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

ในวันที่ 31 มีนาคม 2546 คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันประชุมที่โรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่ โดยนำข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในหมู่บ้านท้าวบุญเรือง ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ มาตรวจสอบพิจารณาอีกครั้ง ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ ได้ข้อตกลงว่า คณะผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

- (1) ให้นำข้อมูลของภูมิปัญญาในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบไปตรวจสอบร่วมกับผู้รู้ บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาอีกครั้ง เพื่อความชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วนทุกประเด็น เพื่อเป็นการหาความเชื่อมั่นและแม่นยำ ก่อนที่จะนำข้อมูลเหล่านี้มาพัฒนาเป็นหลักสูตรในขั้นตอนต่อไป ซึ่งกำหนดกิจกรรมนี้ ควรจะเสร็จสิ้นภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546

(2) ให้เร่งดำเนินการจัดทำสื่อต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้ในรูปที่พร้อมจะนำเสนอและใช้งาน มีรายละเอียดดังนี้

(2.1) ตัดต่อวิดีโอทัศน์ ของทุกกิจกรรมในโครงการวิเคราะห์ที่ดำเนินการให้เป็นม้วนเดียวกัน

(2.2) ตัดต่อวิดีโอทัศน์แนะนำตำบลบ้านแหวน หมู่บ้านทำบุญเรือนบุคคลที่เป็นภูมิปัญญา ตัวอย่างพิธีกรรมต่าง ๆ การละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น

(2.3) ให้ดำเนินการจัดทำหนังสือนิทานพื้นบ้าน เทพบันเทิงเสียงนิทานพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก สื่อพื้นบ้าน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสร็จสิ้นและนำเสนอผลงานวิจัยเสร็จสิ้น

(2.4) จัดพิมพ์เอกสารข้อมูลต่าง ๆ ให้สมบูรณ์

(3) คณะวิจัยจะต้องเร่งพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อรองรับการใช้หลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ ซึ่งได้กำหนดว่าจะให้ครูและคณะกรรมการศูนย์ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนต้นแบบ 2 แห่ง คือ โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก ซึ่งจัดการศึกษาและสภาพแวดล้อมตามแนวของ วอล์ฟคอฟ โรงเรียนอนุบาลหนองน้อย จัดการศึกษาตามแนวพุทธการศึกษาตามกำหนดในวันที่ 23 – 25 เมษายน 2546

ซึ่งในแต่ละประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนั้น

ประเด็นที่ 1 ได้ดำเนินการแล้ว เสร็จภายในเวลา คือได้ข้อมูลที่ชุมชนยอมรับว่า ถูกต้องและสมบูรณ์แล้ว มีเพียงเนื้อหาเกี่ยวกับนิทานพื้นเมืองประจำหมู่บ้าน ได้มีการเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย

ประเด็นที่ 2 กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ เพื่อเร่งให้แล้วเสร็จทันเวลากับการนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรม พร้อมกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

ประเด็นที่ 3 ได้ดำเนินการติดต่อประสานงาน พร้อมทั้งจัดกิจกรรมไปแล้ว ผลการศึกษาดูงานเป็นที่พึงพอใจ ซึ่งได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการบริหารจัดการและปรับสภาพสิ่งแวดล้อมศูนย์พัฒนาเด็กให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กยิ่งขึ้น

9 เมษายน 2546 คณะผู้วิจัยได้ประชุมร่วมกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กบ้านทำบุญเรือน จำนวน 10 คน ได้ร่วมประชุมที่โรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ระหว่างเวลา 19.00 – 21.00 น. เพื่อวางแผนจัดกิจกรรมพัฒนาหลักสูตร ได้ข้อสรุปของแนวคิดในการพัฒนาดังนี้

1) หลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้นมานั้น เป็นหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยที่บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นของต.บ้านแหวน หมู่บ้านทำบุญเรือน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

2) หลักการ / ทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนา จะนำ

- (1) หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540
- (2) ร่างหลักสูตรก่อนประถมศึกษา
- (3) พรบ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- (4) รายงานการวิจัย
- (5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9

มาเป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตร

3) สัดส่วนของภูมิปัญญาสากล : ภูมิปัญญาท้องถิ่น น่าจะเป็น 50 : 50

4) องค์ประกอบของหลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้นมา จะยึดหลักขององค์ประกอบของหลักสูตร
ทั่วๆ กล่าวคือ มีการกำหนดปรัชญา หลักการ แนวคิด จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การนำหลักฐาน
ไปใช้และการประเมินผล ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการด้วย

ซึ่งได้กำหนดการพัฒนาหลักสูตรในขั้นแรกขึ้น ไว้ว่าจะดำเนินการในวันที่ 11 เมษายน
2546 โดยจะเริ่มจัดเวทีชาวบ้าน เชิญคณะกรรมการ บุคคลที่เป็นภูมิปัญญา ผู้แทนชุมชน และ
ผู้แทนผู้ปกครองเด็ก มาร่วมเสวนาในประเด็น 5 ประเด็น ดังนี้

- 1) ชุมชนต้องการเด็กที่มีคุณลักษณะอย่างไร
- 2) ชุมชนต้องการให้เด็กเรียนรู้อะไร ทั้งนี้เป็นสากลและความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3) ชุมชนต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็ก จัดกระบวนการเรียนรู้ / สอน / ดูแลเด็ก โดยวิธีใดหรือ
จะจัดอย่างไร
- 4) องค์กรในชุมชนจะมีความพร้อมที่จะให้การสนับสนุนต่อศูนย์ในการจัดการพัฒนาเด็ก
อย่างไรบ้าง
- 5) ชุมชนคิดว่ามีแหล่งการเรียนรู้ (สถานที่ บุคคล กลุ่มองค์กร) ที่มีความพร้อมจะเข้าร่วม
เป็นทุนทางการศึกษา (ทรัพยากรทางการศึกษา) เพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์อะไรบ้าง

ซึ่งคณะผู้วิจัย จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการจัดทำเวทีชาวบ้านทั้ง 5 ประเด็นมาสรุปดังนี้

ข้อมูลประเด็นที่ 1 ได้แก่ จุดมุ่งหมายเฉพาะของหลักสูตร

ข้อมูลประเด็นที่ 2 ได้แก่ เนื้อหาสาระของหลักสูตร

ข้อมูลประเด็นที่ 3 ได้แก่ การนำหลักสูตรไปใช้ วิธีการจัดกิจกรรม

ข้อมูลประเด็นที่ 4, 5 ได้แก่ การนำหลักสูตรไปใช้ในส่วนของสื่อ วัสดุ ทรัพยากรภูมิปัญญา
แหล่งการเรียนรู้ ที่จะสนับสนุนการเรียนรู้

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

(1) ได้ข้อมูลภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กบ้านท้าวบุญเรือง อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ทั้ง 10 ประเด็น ที่ชุมชนยอมรับความถูกต้องและสมบูรณ์

(2) ได้ประเด็นหลักในการจัดเสวนา เพื่อเตรียมการพัฒนาหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็ก โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รูปภาพที่ 3.26 - 27 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กท้าวบุญเรือง
ร่วมประชุมวางแผนการพัฒนาหลักสูตรและการศึกษาดูงาน

6.2.19 กิจกรรมเสวนา “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นศูนย์พัฒนาเด็ก”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็ก โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (2) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร
- (3) เพื่อศึกษาแนวคิดของชุมชนต่อการพัฒนาหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็ก

2) ระยะเวลาดำเนินการ

20 เมษายน 2546 (15.00 – 22.00 น.)

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง
- (2) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของหมู่บ้านท้าวบุญเรือง
- (3) คณะผู้วิจัย

4) สถานที่และเวลา

บ้านนายทองอินทร์ บุญยวง หมู่บ้านท้าวบุญเรือง ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเสวนา “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง” โดยในการเสวนาได้ยึดประเด็นหลัก 5 ประเด็น โดยมีบทสรุปดังนี้

ประเด็นที่ 1 ชุมชนต้องการให้เด็กมีลักษณะอย่างไร

- 1) แสดงความเคารพผู้ใหญ่ได้ถูกต้อง
- 2) พุดจาจะฉาน สุภาพอ่อนโยน
- 3) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 4) ช่วยเหลือตนเองได้ เช่น การใช้ห้องน้ำ การแต่งตัว การกิน
- 5) รักความสะอาด รักสิ่งแวดล้อม
- 6) เป็นคนร่าเริง มีความสุข
- 7) สุภาพ สมบูรณ์ แข็งแรง
- 8) กล้าแสดงออก

ประเด็นที่ 2 ชุมชนต้องการให้เด็กรู้อะไรบ้างที่เป็นเรื่องราวของภูมิปัญญาท้องถิ่น / ชุมชน

- 1) วิถีชีวิตชุมชน
 - (1) การก่อตั้ง ประเพณีชุมชน
 - (2) การทำมาหากิน
 - (3) การอยู่ร่วมกัน
 - (4) วัฒนธรรมประเพณี
- 2) ศาสนา
 - (1) พุทธ
- 3) การปกครอง
- 4) พืช สมุนไพร
- 5) การปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- 6) ดนตรีพื้นเมือง

ประเด็นที่ 3 กระบวนการเรียนรู้ / วิธีการที่ต้องการให้นำไปใช้ในการพัฒนาเด็ก

- 1) ส่งเสริมการเรียนรู้จากของจริงในท้องถิ่น
- 2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ
- 3) พาเด็กไปศึกษานอกสถานที่

ประเด็นที่ 4 องค์กรและชุมชนจะให้การสนับสนุนต่อการพัฒนาเด็กในศูนย์

- 1) บุคลากรในชุมชนมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในทุกด้าน
 - (1) งบประมาณ
 - (2) สิ่งของ
 - (3) แรงงาน ความคิด
 - (4) เป็นวิทยากร

ประเด็นที่ 5 แหล่งการเรียนรู้

- 1) สถานที่
 - (1) วัด โรงเรียน
 - (2) โรงงานผลิตแอนดิก
 - (3) ฟาร์มไก่ เป็ด คุณชนะ กันตะศรี หมู่ที่ 3
คุณประยูร ไชยน้อย หมู่ที่ 13
คุณผาย รัตนไตร หมู่ที่ 13

บุคคล

1. พ่อหนานคำ	ไบแบน	หมู่ 13	จักรสาน
2. พ่อแก้ว	ยานนท์	หมู่ 3	วิถีชีวิต
3. พ่อมูล	ราชธานี	หมู่ 3	นิทาน
4. ยายป้อ	ทองคำ	หมู่ 3	การอบรมเลี้ยงดู
5. พ่อหนานแก้ว	ใจสตัย	หมู่ 3	สมุนไพรและพิธีกรรม
6. พระครูธรรมธร นิภาธโร	เจ้าอาวาสวัดท้าวบุญเรือง		ศาสนา

กลุ่มองค์กร

1. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข	หมู่ 3, 13
2. กลุ่มแม่บ้าน	หมู่ 3, 13
3. กลุ่มผู้สูงอายุ	หมู่ 3, 13
4. กลุ่มออมทรัพย์	หมู่ 3, 13

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- (1) ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนที่จะใช้เป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- (2) ได้แนวคิดและหลักการพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- (3) ได้ร่วมกับชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของศูนย์พัฒนาเด็ก

บุคคล

1. พ่อหนานคำ	ไบเบน	หมู่ 13	จักรสาน
2. พ่อแก้ว	ยานนท์	หมู่ 3	วิถีชีวิต
3. พ่อมูล	ราชธานี	หมู่ 3	นิทาน
4. ยายป้อ	ทองคำ	หมู่ 3	การอบรมเลี้ยงดู
5. พ่อหนานแก้ว	ใจสตัย	หมู่ 3	สมุนไพรและพิธีกรรม
6. พระครูธรรมธร นิภาธโร	เจ้าอาวาสวัดท้าวบุญเรือง		ศาสนา

กลุ่มองค์กร

1. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข	หมู่ 3, 13
2. กลุ่มแม่บ้าน	หมู่ 3, 13
3. กลุ่มผู้สูงอายุ	หมู่ 3, 13
4. กลุ่มออมทรัพย์	หมู่ 3, 13

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- (1) ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนที่จะใช้เป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- (2) ได้แนวคิดและหลักการพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- (3) ได้ร่วมกับชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของศูนย์พัฒนาเด็ก

6.2.20 กิจกรรมศึกษาดูงาน “การจัดการศึกษาปฐมวัย”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย ของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กท้าวบุญเรือง
- (2) เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย
- (3) เพื่อสร้างเครือข่ายด้านการเรียนรู้กับหน่วยงานอื่น ๆ

2) ระยะเวลาดำเนินการ

24 - 25 เมษายน 2546

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก 3 คน
- (2) คณะผู้วิจัย 4 คน
- (3) โรงเรียนเครือข่าย 2 คน

4) สถานที่และเวลา

24 – 25 เมษายน 2546 โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก
พิพิธภัณฑสถานเด็กกรุงเทพมหานคร

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

หลังจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กทำวาระเรื่องและคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการบริหารจัดการศูนย์มาได้ระยะหนึ่ง พบว่ามีประเด็นปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นหลายอย่าง และได้พยายามแก้ไขปัญหาลำเลียงร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงจุดที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรของศูนย์ขึ้นมาใช้จัดกิจกรรม จึงปรึกษากันว่าควรจะได้มีโอกาสไปศึกษาดูงาน ในหน่วยงานที่จัดเป็นต้นแบบ ด้านการศึกษาปฐมวัย เพื่อจะได้แนวทาง แนวคิดและความรู้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็ก ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบทั้งในคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กส่วนใหญ่ จะยังไม่ค่อยมีความเข้าใจด้านการจัดการศึกษาและในที่สุดได้ข้อสรุปว่าให้มีการพัฒนาบุคลากร โดยกิจกรรมทัศนศึกษา “การจัดการศึกษาปฐมวัย” ณ กรุงเทพมหานคร โดยคณะผู้วิจัย ได้มอบให้นางกนกนิตย์ นาคห้วยทราย ซึ่งเป็นทีมงานในคณะผู้วิจัย เป็นผู้ดำเนินการประสานหน่วยงานที่จะศึกษาดูงานและที่พัก ซึ่งมีกำหนดการดูงานดังนี้

24 เมษายน 2546

ช่วงเช้า ศึกษาดูงาน การจัดการศึกษาตามแนวของวอลดอร์ฟ ที่โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก
ช่วงบ่าย ศึกษาและสนทนาธรรม ณ เสถียรธรรมสถาน “ครอบครัวกับการพัฒนาเด็ก”

25 เมษายน 2546

ช่วงเช้า ศึกษาดูงาน “การจัดการศึกษาตามแนวพุทธธรรม” ณ โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
ช่วงบ่าย ศึกษาดูงานพิพิธภัณฑสถานเด็ก สวนจตุจักร

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- (1) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กและคณะผู้วิจัย ได้รับความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการศึกษาระดับปฐมวัย โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้น
- (2) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กและคณะผู้วิจัยได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานทางการศึกษาอื่น
- (3) ได้สร้างเครือข่ายทางการศึกษาเพิ่มขึ้น

(4) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก มีความมั่นใจและได้แนวทางในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเพิ่มขึ้น

6.2.21 กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เรื่อง “การจัดกิจกรรมตามแนวการเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ”

1) วัตถุประสงค์

(1) เพื่อพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านความรู้ ความเข้าใจและเทคนิคการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก

(2) เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก

(3) เพื่อพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายด้านการพัฒนาบุคลากรร่วมกัน

2) ระยะเวลาดำเนินการ

29 เมษายน 2546

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก 3 คน

(2) คณะครูโรงเรียนอนุบาลบ้านकुณแม่ 13 คน

(3) คณะครูโรงเรียนอนุบาลสุมาลี 4 คน

(4) ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กอินทรา 1 คน

(5) ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กท้าวบุญเรือง 2 คน

(6) คณะผู้วิจัย

4) สถานที่และเวลา

โรงเรียนอนุบาลบ้านकुณแม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมนี้ เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการไปทัศนศึกษา ณ โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่จัดเป็นโรงเรียนต้นแบบ “การจัดการศึกษาตามแนวของวอลดอร์ฟ” โดยมีคุณกนกตฤทัย นาห้วยทราย เป็นอาจารย์ใหญ่ ซึ่งได้แจ้งกับคณะผู้ศึกษาดูงานไว้ว่าจะมีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมตามแนวของวอลดอร์ฟมาจากประเทศนิวซีแลนด์ และจะเดินทางไปจังหวัดแพร่ และเชียงใหม่ หากคณะกรรมการศูนย์และผู้วิจัยสนใจก็จะเปิดโอกาสให้ได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้กันที่จังหวัดเชียงใหม่ คณะกรรมการศูนย์อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาลบ้านकुณแม่และคณะผู้วิจัย จึงนัดแนะกันว่าในวันที่ 29 เมษายน 2546 เวลา 18.00 – 21.00 น. จะเป็นช่วงของการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมในวันที่ 29 เมษายน 2546 นั้น จะเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นให้เห็นถึงขั้นตอนและเทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กตามแนวของวอลดอร์ฟอย่างละเอียดทุกขั้นตอน หลังการเสร็จสิ้นการสาธิตกิจกรรม

แล้วก็ได้เปิดโอกาสซักถามในประเด็นต่าง ๆ อีกเช่น เกณฑ์ในการคัดเลือกครู งบประมาณ การใช้ อุปกรณ์ เป็นต้น

6) ผลที่ได้จากการทำกิจกรรม

- (1) คณะผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กตามแนวของวอลดอร์ฟ ในช่วงอายุ
- (2) ได้แนวคิดที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กในศูนย์
- (3) ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายงานพัฒนาเด็ก

นอกจากนี้ ในช่วงของการดำเนินการบูรณาการกระบวนการวิจัยกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะผู้วิจัยก็ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำบุญเรื่อง ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ร่วมกับองค์กรชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเด็นที่มุ่งพัฒนาจะมี 2 ประเด็นหลัก คือ

1) งานด้านการบริหาร ได้แก่ การพัฒนาศูนย์ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก การพัฒนาบุคลากรด้านการบริหาร งานธุรการ เป็นต้น

2) งานด้านวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ การนิเทศติดตามผล เป็นต้น

ซึ่งการดำเนินการทั้ง 2 งานหลังข้างต้น ได้พัฒนาภายใต้กิจกรรมการวิจัย 23 กิจกรรม

ซึ่งการดำเนินกิจกรรมในช่วงนี้ อยู่ในช่วงเวลาดังต่อไปนี้ ตั้งแต่ 1 มิถุนายน – ธันวาคม 2546 รวมระยะเวลาทั้งหมด 7 เดือน ซึ่งตามแผนดำเนินงานในระยะที่ 2 ที่เสนอ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนวิจัย (สกว.) ไปนั้น จะมีกิจกรรมหลักสำคัญ 3 กิจกรรมและในกิจกรรมหลักจะมีกิจกรรมย่อย ๆ 10 กิจกรรมย่อย ในภาพรวมของการดำเนินการในระยะที่ 2 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการครอบคลุมกิจกรรมหลักทั้ง 3 กิจกรรม แต่ในกิจกรรมย่อยของกิจกรรมหลักบางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ จึงได้ปรับมาดำเนินการในระยะที่ 3 ซึ่งการปรับการดำเนินกิจกรรมย่อยนั้น ไม่มีผลกระทบคือ การดำเนินการวิจัยแต่อย่างใด ซึ่งผลของความจำเป็นในการปรับกิจกรรมซึ่งกิจกรรมที่ได้ดำเนินการในการวิจัยมีลำดับของกิจกรรมดังนี้

6.2.22 กิจกรรมประชุมแบบมีส่วนร่วม “หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้บุคคลในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำบุญเรื่อง

2) การดำเนินกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์และผู้ปกครองจัดการประชุมแบบมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กบ้านทำบุญเรือง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

3) ระยะเวลาในการดำเนินการ

มิถุนายน 2546

4) สถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กทำบุญเรือง

5) ผู้เข้าร่วมสัมมนา

- (1) คณะกรรมการศูนย์ 3 คน
- (2) ครูประจำศูนย์ 2 คน
- (3) ตัวแทนผู้ปกครอง 3 คน
- (4) คณะผู้วิจัย 4 คน

6) ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- (1) ได้ปรัชญา วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กทำบุญเรือง
- (2) คณะผู้วิจัย คณะกรรมการศูนย์ ตัวแทนชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน และร่วมกันกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- (3) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กทำบุญเรืองและคณะผู้วิจัยมีความมั่นใจถึงความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นกับบริบทชุมชน

6.2.23 กิจกรรมพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของ คณะกรรมการศูนย์เด็กทำบุญเรืองและครูประจำชั้น
- (2) เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับหน่วยงานอื่น ๆ

2) ระยะเวลาดำเนินการ

มิถุนายน 2546

3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) คณะกรรมการศูนย์เด็กเล็กท้าวบุญเรือง
- (2) ครูประจำศูนย์
- (3) คณะผู้วิจัย
- (4) ตัวแทนผู้ปกครองเด็ก

4) สถานที่

โรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่

5) วิธีการดำเนินกิจกรรม

คณะผู้วิจัยได้จัดการประชุมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ตามนโยบายของการนำหลักสูตรการปฐมวัยศึกษา พุทธศักราช 2542 ไปใช้ โดยได้เชิญคณะกรรมการ ครูประจำศูนย์และตัวแทนผู้ปกครองเด็กเข้าร่วมการประชุมพร้อมกันที่โรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประเด็นของการประชุมในครั้งนี้ มุ่งเน้นประเด็นความสำคัญและขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งในบรรยากาศการประชุมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ เป็นไปอย่างไม่เป็นทางการ ผู้เข้าร่วมการประชุมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนของผู้ปกครองของโรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่ ในประเด็นดังกล่าวด้วย เนื่องด้วยโรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่ได้เคยดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสำเร็จลงแล้ว จึงร่วมกันมาสะท้อนประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กท้าวบุญเรืองได้ฟัง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป รวมทั้งศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรของโรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่เป็นตัวอย่างด้วย

6) ผลที่ได้รับจากการดำเนินการ

- (1) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก ครูประจำศูนย์ ตัวแทนผู้ปกครองมีความรู้ มีความเข้าใจถึงความสำคัญ เหตุผลและขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย
- (2) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก ครูประจำศูนย์ ตัวแทนผู้ปกครองได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะผู้บริหาร คณะครูและกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนอนุบาลบ้านคุณแม่ เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย
- (3) ได้สร้างเครือข่ายทางการศึกษาเพิ่มขึ้น

รูปภาพที่ 3.28 รูปประกอบการทำกิจกรรม “เวทีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา”

รูปภาพที่ 3.29 – 3.30 รูปประกอบการทำกิจกรรม “เวทีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา”

6.2.24 กิจกรรมพัฒนาสื่อพื้นบ้านสำหรับเด็กปฐมวัย

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อสร้างสื่อพื้นบ้านในชุมชนท้าวบุญเรืองสำหรับเด็กปฐมวัย ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมทั้งในชั้นและนอกห้องเรียน
- (2) เมื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อพื้นบ้านในชุมชน
- (3) เพื่อสะท้อนให้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเห็นความเชื่อมโยงของกิจกรรมศึกษาภูมิปัญญา ในระยะที่ 1 กับกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรในระยะที่ 2 ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2) วิธีการดำเนินกิจกรรม

ในขณะที่คณะผู้วิจัยและคณะกรรมการศูนย์ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับท้องถิ่นนั้น การจัดกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กก็ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักสูตรเดิม (พ.ศ. 2540) เป็นหลัก โดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ได้จากการศึกษาชุมชนในระยะที่ 1 มาบูรณาการ ดังนั้นคณะผู้วิจัยและคณะกรรมการจึงเชิญกลุ่มผู้สูงอายุและบุคคลภูมิปัญญา มีประจักษ์ร่วมกันถึงการพัฒนาสื่อพื้นบ้าน 15 ชนิด ที่ได้จากการศึกษาชุมชน ระยะที่ 1 ซึ่งในที่ประชุมได้สรุปว่า กิจกรรมพัฒนาสื่อพื้นบ้านทั้ง 15 ชนิดนี้ กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนจะเป็นผู้รับผิดชอบ โดยคณะผู้วิจัยจะจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้ ซึ่งดำเนินการระหว่างวันที่ 8 – 30 มิถุนายน 2546 และสื่อเหล่านี้จะนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมในชั้นเรียน และจัดไว้ในมุมการศึกษา ในชั้นเรียน รวมทั้งศูนย์สื่อท้องถิ่นด้วย ซึ่งรายละเอียดของสื่อที่พัฒนาขึ้นมีดังนี้

(1) กำหมูน	20 ชิ้น
(2) ก๊อบแก๊บ	10 ชิ้น
(3) ตีลื้อ	10 ชิ้น
(4) ลูกข่างสะบ้า	20 ชิ้น
(5) กระป๋อง	12 ชิ้น
(6) บันไดลิง	2 ชิ้น

3) ระยะเวลาในการดำเนินการ

8 – 30 มิถุนายน 2546

4) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กท้าวบุญเรือง
- (2) คณะผู้วิจัย
- (3) ครูประจำศูนย์
- (4) ผู้ปกครองเด็กและบุคลากรในชุมชน

5) สถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนท้าวบุญเรือง

6) ผลที่ได้รับจากการดำเนินการ

- (1) ได้ซื้อพื้นบ้านของชุมชนท้าวบุญเรืองที่ใช้ในการจัดกิจกรรมและการจัดมุมการศึกษาในชั้นเด็กเล็กและอนุบาล 1 จำนวน 15 ชนิด รวม 226 ชิ้น
- (2) เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กท้าวบุญเรือง มีสื่อพื้นบ้านที่พัฒนามาจากภูมิปัญญาของชุมชนท้าวบุญเรืองเล่นและประกอบการทำกิจกรรม
- (3) ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อพื้นบ้านของชุมชนท้าวบุญเรือง
- (4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักและมองเห็นความเชื่อมโยงของการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กในศูนย์เด็กท้าวบุญเรืองที่เป็นรูปธรรม

6.2.25 กิจกรรมพัฒนาบุคลากร “การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546”

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อพัฒนาคณะผู้วิจัยให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546
- (2) เพื่อให้คณะผู้วิจัยนำความรู้ จัดอบรม / ขยายผลให้แก่คณะกรรมการศูนย์ ครูประจำศูนย์และเครือข่ายอื่น ๆ ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

2) ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

14 – 15 มิถุนายน 2546

3) สถานที่

กรุงเทพมหานคร

4) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- (1) ตัวแทนคณะผู้วิจัย
- (2) นางกัมต์ฤทัย นาห้วยทราย
- (3) นางเยี่ยมลักษณ์ อุดการ
- (4) นายอินทน์ พันธุรักษา